

20190408

Innehåll

Om strategirapporten – syfte och upplägg	2
1. Sidas bedömning av strategigenomförandet – en sammanfattning.....	3
2. Översikt av strategisammanhanget	4
2.1 Förändringar i strategisammanhanget.....	4
2.2 Perspektiven	6
2.3 Sveriges roll i strategisammanhanget	8
2.4 Synergier med andra svenska strategier.....	9
3 Resultatredovisning.....	9
Sidas bidrag till förändring på strateginivå	9
3.1 Stödområde 1: Förbättrad miljö, begränsad klimatpåverkan och stärkt motståndskraft mot miljöpåverkan, klimatförändringar och naturkatastrofer	10
3.1.1 Mål 1.1: Transparent och hållbar förvaltning och nyttjande av Moçambiques naturresurser	10
3.1.2 Mål 1.2 Stärkt kapacitet hos nationella och lokala myndigheter att bidra till förbättrad miljö, och stärkt motståndskraft mot miljöpåverkan, klimatförändringar och naturkatastrofer	11
3.1.3 Mål 1.3 En hållbar livsmedelsförsörjning med särskilt fokus på ett motståndskraftigt lantbruk	13
3.1.4 Mål 1.4 Ökad tillgång till förnybar energi samt tillförlitlig och hållbart producerad elektricitet för hushåll, företag och offentlig verksamhet.....	13
3.2 Stödområde 2: Stärkt demokrati och jämställdhet samt ökad respekt för mänskliga rättigheter	15
3.2.1 Mål 2.1 Stärkta demokratiska institutioner och ökad kapacitet i den offentliga förvaltningen... ..	15
3.2.2 Mål 2.2 Mocambiques intäkter mobiliseras används och redovisas på ett mer transparent, hållbart och effektivt sätt som kommer hela befolkningen till del	16
3.2.3 Mål 2.3 Ökad öppenhet med särskilt fokus på tillgång till information för medborgarna om politiska och offentliga beslut	17
3.2.4 Mål 2.4 Stärkt kapacitet i det civila samhället att verka för öppenhet, ansvarsutkrävande och ökad respekt för mänskliga rättigheter	18
3.2.5 Mål 2.5 Förbättrade möjligheter för flickor och unga kvinnor att fatta självständiga beslut om sin sexualitet och reproduktion	19
3.3 Stödområde 3: Förbättrade möjligheter och verktyg för fattiga människor att kunna förbättra sina levnadsvillkor	20
3.3.1 Mål 3.1 Ökade möjligheter för framför allt kvinnor och ungdomar till anständig och produktiv sysselsättning och entreprenörskap	20
3.3.2 Mål 3.2 Ökad tillgång till tjänster och stöd, i synnerhet för kvinnor och ungdomar på landsbygden, som förbättrar deras förutsättningar att starta och driva kommersiella verksamheter	21
3.3.3 Mål 3.3 Stärkta förutsättningar hos aktörer, såsom arbetsmarknadens parter och andra, att verka för rättigheter på arbetsmarknaden	21
3.3.4 Mål 3.4 Förbättrad tillgång till social trygghet för fattiga hushåll	22
4 Implikationer och rekommendationer	23
4.1 Implikationer	23
4.2 Rekommendationer inför kommande strategi.....	23

Om strategirapporten – syfte och upplägg

Syftet med strategirapporten är rapportera Sidas strategigenomförande till UD. Strategirapporten tjänar som underlag till vår samråden med Utrikesdepartementet (UD) samt till Regeringskansliets (RK) resultatrapportering. Sida är avsändare och UD är målgrupp för och mottagare av strategirapporten.

Vid sidan av strategirapporten redovisar Sida sin verksamhet till regeringen genom årsredovisningen. Denna inkluderar redovisning från strategigenomförandet på en övergripande nivå per strategi. Strategirapporten går djupare och redogör för strategigenomförandet per strategimål för varje strategi och drar även framåtblickande slutsatser.

Strategirapporten är utformad i enlighet med regeringens riktlinjer för strategier. Strategirapporten ska redovisa, analysera och bedöma resultaten av strategigenomförandet i förhållande till angivna strategimål¹ samt redogöra för implikationer för det fortsatta strategigenomförandet. Vid behov ska rapporten redovisa förändringar i förutsättningarna för genomförandet. Det finns tre typer av strategirapporter och detta är en **fördjupad strategirapport** som skrivs näst sista året av en strategi. Rapporten redogör för slutsatserna från den fördjupade översyn av strategigenomförandet. Rapporten sammanfattar genomförandet av hela strategin hittills² (bl.a. analys av resultat per strategimål), ger rekommendationer inför kommande strategiperiod, samt rekommendationer till regeringens anvisningar inför en eventuell ny strategi. Rapporten bygger på det underlag som finns tillgängligt vid tillfället för strategirapportens framtagande. Kapitel 1 sammanfattar Sidas bedömning av strategigenomförandet per strategimål. Kapitel 2 ger en översikt av strategisammanhanget och beskriver den kontext (tematisk/geografisk) i vilken strategin genomförs. Kapitel 3 redovisar resultat från strategigenomförandet. Kapitel 4 redogör för implikationer för det fortsatta strategigenomförandet som behöver lyftas till UD samt rekommendationer inför kommande strategi.

Sida använder **trafikljus** för att sammanfatta Sidas nulägesbedömning inom ett strategimål och ge en snabb överblick av hur det går i strategigenomförandet. Bedömningen och motiveringen till denna utgör narrativet i resultatredovisningen (kapitel 3) i strategirapporten. I strategirapporten bedöms två aspekter:

Utvecklingen i kontexten i förhållande till strategimål , dvs det kontextuella område som strategimålet handlar om. Sida kan inte hållas ansvarig för utvecklingen men måste förhålla sig till denna. Bedömningen ska utgå ifrån hur det ser ut vid tidpunkten för strategirapportsskrivandet och motiveras med tillgänglig information såsom studier, utvärderingar, rapporter, indikatorer/utvecklingstrender.	Portföljens relevans , dvs huruvida den sammansatta portföljen förväntas bidra till förändring i linje med strategimålet. Med portfölj menas insatser och andra aktiviteter som genomförs i förhållande till ett strategimål. Bedömningen motiveras med Sidas förändringsteori och de prioriteringar som vägleder insatsportföljen i förhållande till utveckling i kontexten och resultat från insatser.
Bedömning av utvecklingen i kontexten i förhållande till strategimålen : Grön: Utvecklingen går framåt Gul: Utvecklingen går delvis framåt eller delvis bakåt Röd: Utvecklingen går bakåt	Bedömning av portföljens relevans : Grön: Portföljen är relevant Gul: Portföljen är delvis relevant Röd: Portföljen är inte relevant

¹ I de tidigare resultatstrategierna används begreppet *resultat*. Denna mall använder genomgående begreppet *strategimål* i linje med nya riktlinjer för strategier. I resultatstrategierna är resultaten klustrade kring *resultatområden*. Mallen använder dock genomgående begreppet *stödområde*.

² Dvs. från strategins början fram till februari 2019.

1. Sidas bedömning av strategigenomförandet – en sammanfattning

	2015		2016		2017		2018	
	Mål	Portfölj	Mål	Portfölj	Mål	Portfölj	Mål	Portfölj
Stödområde 1: Miljö/klimat								
Strategimål 1.1: Nyttjande av naturresurser								
Strategimål 1.2: Myndigheters miljökapacitet								
Strategimål 1.3: Livsmedelsförsörjning								
Strategimål 1.4: Förnybar energi								
Stödområde 2: Demo/MR och Jämställdhet								
Strategimål 2.1: Offentlig förvaltning								
Strategimål 2.2: Offentliga intäkter och utgifter								
Strategimål 2.3: Tillgång till information								
Strategimål 2.4: Civila samhället								
Strategimål 2.5: SRHR								
Stödområde 3: Inkluderande ekonomisk utveckling								
Strategimål 3.1: Sysselsättning/Entreprenörskap								
Strategimål 3.2: Förutsättningar för företagande								
Strategimål 3.3: Arbetsmarknadsrättigheter								
Strategimål 3.4: Social trygghet								

2. Översikt av strategisammanhanget

**Totalt strategi-
belopp: 3 500 MSEK**

**Utbetalat belopp hittills:
2 193 MSEK**

**Antal insatser 2018:
54**

2.1 Förändringar i strategisammanhanget

De mest relevanta övergripande förändringarna i kontexten som påverkat strategigenomförandet under perioden 2015–2018 har att göra med en trippel kris som förvärrade fattigdomssituationen, samt till viss del även en försämrade säkerhetssituation i vissa begränsade delar av landet.

Fattigdom. Under rapporteringsperioden har nya data och analyser av fattigdom blivit tillgängliga baserat på den hushållsundersökningen som genomfördes 2014/15. Ambassaden har genomfört en multi-dimensionell fattigdomsanalys (MDPA) som blev klar i januari 2019.³ MDPA:n bekräftar att Mocambique sedan början på 2000-talet upplevt en omfattande och kontinuerlig minskning av fattigdom – i alla dess mätbara former. T.ex. så har andelen människor som lever i monetär fattigdom enligt den nationella fattigdomslinjen minskat från 60,3% till 48,4% mellan 2003 och 2015, med förbättringar i alla övergripande utvecklingsindikatorer, minskad fattigdom på landsbygden, i alla provinser, samt minskade skillnader mellan män och kvinnor.⁴ Fattigdomsminskningen har drivits av en stabil makroekonomisk situation som grund för hög tillväxt där inkomster kunnat öka och levnadsförhållanden förbättrats. Mocambique rankas dock fortfarande lågt på Human Development Index plats 180/189 länder (2017) där bl.a. den mycket låga nivån på andelen elever, ffa flickor, som kompletterar grundskola sticker ut bland många utmanande siffror. Den negativa trenden i globala index kopplade till demokrati och mänskliga rättigheter bekräftas av nationella observationer där olika typer av konflikt påverkar utveckling och mänsklig säkerhet olika i olika delar av landet.

Trots framstegen så lever 1,3 miljoner fler i människor i fattigdom 2015 jämfört med 2003, nu totalt cirka 12,3 miljoner.⁵ Utöver denna utmaning så visar analysen på en hög och ökad ojämlikhet med ökande skillnader mellan rik och fattig, stad och landsbygd, samt mellan de södra och de centrala/norra delarna av landet. Klyftan mellan kvinnor och män har visserligen minskat, men med fortsatt stora skillnader även i en regional jämförelse. Trots ökad ojämlikhet så lever 92%, dvs nästan alla, under fattigdomslinjen om man använder det högre måttet på 5,5\$/dag⁶, vilket tillsammans med en förväntad fördubbling av befolkningen fram till 2040 kommer innebära enorma utmaningar inom de flesta områden framgent, inte minst sysselsättning och tillhandahållandet av viktiga samhällstjänster.

Trippel kris. Under 2015–2017 drabbades Mocambique av en trippel kris som fick betydelsefulla negativa konsekvenser för flera utvecklingsprocesser i landet och även för strategigenomförandet:

- 1) en ekonomisk chock som triggades av minskade råvarupriser på viktiga exportvaror,
- 2) extrema väderförhållanden, med brist på regn vilket ledde till den värsta torkan på 35 år, samt
- 3) en självförvällad låneskandal under namnet ”*de hemliga lånen*” (se nedan), där tidigare tre icke tidigare kända statsgaranterade lån på över två miljarder USD upptäcktes i april 2016.

Denna kris fick flera betydelsefulla konsekvenser: nästan halverad tillväxt⁷; minskad extern finansiering och en ohållbar statsskuld på 105% av BNP⁸ och därmed minskat finansiellt utrymme; höga inflationsnivåer och växelkurs i fritt fall, med ökade levnadskostnader som följd; torka och översvämningar som ledde till förstörda skördar och därmed förstörda försörjningsmöjligheter, där 2,1

³ I MDPA:n användes även ambassaden egen serie av fattigdomsanalyser ”Reality Checks” som genomfördes 2011–2015 i ett antal distrikt i Niassa. Extra intressant blev denna information eftersom Niassa enligt den senaste fattigdomsundersökningen rankades som den provins med högst fattigdom i Mocambique.

⁴ Mozambique MDPA 2019.

⁵ Ibid.

⁶ Ibid.

⁷ WB Economic Update December 2017.

⁸ IMF Article 4 debriefing December 2017. Den externa delen av skulden uppgår till 85%. Den externa delen med kommersiella lån uppgår till 13% (där de hemliga lånen ingår) men står den för 41% av de årliga skuldafterbetalningarna.

miljon människor hade svårigheter att klara av sin livsmedelsförsörjning före skörden 2017⁹; samt höga kostnader för återställande av energirelaterad infrastruktur i landets norra delar.¹⁰ Som en konsekvens av prisökningar på viktiga basvaror uppskattas **fattigdomen ha ökat med upp till 4–6 procentenheter** runt om landet under 2016–17.¹¹ Under 2018 förbättrades situation något: med ökade råvarupriser; minskad inflation¹² och stabiliserade priser som en konsekvens av en stram penningpolitik; samt en återhämtning inom jordbrukssektorn, vilket troligtvis inneburit en ekonomisk återhämtning för de flesta. Penningpolitiken och ökad inhemsk upplåning ledde dock till höga räntor med negativa konsekvenser för små- och medelstora företag, och därmed sysselsättning. Otillräcklig nederbörd i söder, har gjort att det återigen föreligger en risk för kris under 2019 och ett stort antal människor kan återigen få svårt att klara sin livsmedelsförsörjning.¹³ Cyklonen Idais framfart i landets centrala delar i mitten av mars 2019, har drabbat Mocambique svårt. Kraftiga regn i delvis redan översvämmade områden, i kombination med torka i landets södra delar, gör att uppskattningsvis 2,6 miljoner människor är i behov av humanitär hjälp.

Den politiska situationen inklusive fred/konflikt. Väpnade konfrontationer mellan statens säkerhetsstyrkor och Renamos beväpnade män, i strid mot fredsavtalet från 2014, skedde fram till den 26 december 2016, då president Nyusi och Renamos f.d. ledare Dhlakama enades om eldupphör. Väpnade attacker skedde framförallt i de centrala delarna av landet och ledde till tusentals internflyktingar och flyktingar till grannländerna, framförallt till Zimbabwe och Malawi.¹⁴ Konflikten och risken för återfall har haft en negativ effekt på investeringar, turism och transporter genom landet, samt för ett fåtal Sida finansierade projekt, främst i form av förseningar eller inställda aktiviteter. Mellan juli och december 2016 påbörjades förhandlingar mellan regeringen och Renamo under ledning av internationella medlare, med begränsade resultat. Förhandlingarna har sedan december 2016 skötts direkt av personer utsedda av Frelimo och Renamo samt inte minst genom direktkontakt mellan presidenten och Renamos ledare.¹⁵ I början av 2018 nådde parterna en överenskommelse gällande decentralisering som innebär att det lokala styret på provins-, distrikts- och kommunnivå ska väljas genom val. En överenskommelse om demobilisering av Renamos styrkor nåddes i augusti 2018, men mycket återstår vad gäller själva genomförandet av avtalet. Kommunalvalen genomfördes under relativt lugna former i oktober 2018; Frelimo vann flertalet kommuner, men oppositionen gjorde ett starkare val än 2013. Resultatet har ifrågasatts och rapporter om valfusk har förekommit.

Säkerhetssituationen i den norra provinsen **Cabo Delgado** fortsatte att försämrats under 2018, med få men mer frekventa väpnade attacker mot civila mål. Begränsad information och fakta gör situationen svåranalyserad, men attackerna verkar utföras av en islamistisk grupp med individer även från Tanzania och Somalia, och sägs ha kopplingar till kriminell aktivitet som gynnas av instabilitet i provinsen. Förekomsten av sexuellt våld under de attackerna i början av 2019 innebär en ny och ökad nivå av brutalitet. Att attacken genomfördes nära ett viktigt turistmål visar på en medvetenhet hos förövarna att ingjuta maximalt med skada och instabilitet med de hittills begränsade attackerna. Den försämrade säkerhetssituationen påverkade den lokala befolkningen i de drabbade områdena – både vad det gäller ekonomiska aktiviteter och tillgång till samhällstjänster, samt även möjligheten att genomföra vissa aktiviteter för några enstaka av Sidas samarbetspartners som är aktiva i dessa områden.

Samhällsstyrning och mänskliga rättigheter. Under rapporteringsperioden har den demokratiska samhällsstyrningen (ffa gällande transparens och yttrandefrihet) och situationen för de mänskliga rättigheterna gradvis försämrats, vilket kan utläsas från globala index och exemplifieras med händelser på plats. 2018 föll Mocambique både på EIUs Democracy Index – där landet klassas som en ”auktoritär

⁹ UNICEF, Annual Report Mozambique, 2017, s.2

¹⁰ Det nationella elbolaget EDM:s uppskattning var över 50 MUSD. Relatório de visita do Sr. PCA às Infra-estruturas de transporte e distribuição de energia eléctrica afectadas pela depressão tropical que atingiu a zona norte do país. Jan 2018.

¹¹ WB Economic Update October 2018, s.7.

¹² Från cirka 25,3% 2016 ner till 3,5% 2018, WB Economic Update October 2018 samt IMF:s uppskattningar.

¹³ Ministerio de Agricultura e Segurança Alimentar – Resultado de Avaliação sobre segurança alimentar e nutricional, oktober 2018, s.21

¹⁴ Pressmeddelande från UNHCR, 15 mars 2016; <http://www.unhcr.org/news/briefing/2016/3/56e7ed8c6/malawi-reopen-former-camp-mozambique-refugee-numbers-grow.html>. Det finns uppgifter om att en stor del nu har återvänt till Mocambique.

¹⁵ Vapenvilan kom att förlängas med tre månader under 2017 med en ny internationell referensgrupp på plats bestående av flera ambassadörer som bistod i dialogen mellan parterna. Arbetsgrupper diskuterar decentralisering och avvärjning/återintegrering. Dhlakama dog pga. av naturliga orsaker i början av 2018 men förhandlingarna fortsatte.

regim”¹⁶ – samt på Transparency International’s korruptionsindex där landet nu återfinns på plats 153 av totalt 180 länder. Det finns krafter i samhället som vill tysta kritiska röster och minska utrymmet för media och det civila samhället. Situationen kring försämrade yttrandefrihet fick stor uppmärksamhet när en känd journalist misshandlades under 2018 samt då polisen beslagtogs t-shirts med kritiska budskap kring de ”hemliga lånen” från en viktig civilsamhällesorganisation (och Sidas samarbetspartner) i januari 2019. Flera viktiga MR-brott har ännu inte utretts.¹⁷

Situationen med ”*de hemliga lånen*”¹⁸ har varit det mest uppmärksammade exemplet på försämrade samhällsstyrning och korruption under rapporteringsperioden, vilket också ledde till den enskilt största avvikelserna från operationaliseringsplanen 2015–2020, genom dess konsekvenser för budgetstödet. Riksåklagarens hitintills otillräckliga hantering av de hemliga lånen har bekräftat svagheterna i rättsväsendet, men även fördjupat och förlängt den svåra ekonomiska situationen eftersom det försenat IMF:s ev. återetablerande av finansiellt samarbete, vilket inneburit en förlängd avvaktande situation, bromsad ekonomisk aktivitet genom minskat externt stöd och investeringar, och därmed försämrade möjligheter att bedriva effektiv fattigdomsbekämpning. Regeringen genomförde dock under 2018 flera viktiga reformer för att förhindra liknande låneaffärer i framtiden som är ett steg i rätt riktning.¹⁹ Den svensk-finansierade revisionsrapporten bidrog till att identifiera behovet av just dessa reformer samt ökad transparens kring lånen, men har hittills inte lett till ansvarsutkrävande. Arresteringen av flera personer, bl.a. den involverade f.d. finansministern och Frelimo parlamentarikern i slutet av 2018 – som en del av en amerikansk utredning av samma lån – inger hopp om att de ansvariga ställs till svars. Framsteg kring ansvarsutkrävande externt har satt press och fart på ansvarsutkrävandet även i Mocambique. Riksåklagaren har under de senaste veckorna utfärdat arresteringsorder för ett 20-tal misstänkta personer inklusive nuvarande och tidigare högt uppsatta politiker och tjänstemän inklusive inom säkerhetstjänsten, konfiskerat tillgångar, samt påbörjat en juridisk process i Storbritannien mot fyra tidigare anställda på den involverade banken och leverantören.²⁰ Det civila samhället mobiliserar nu med förnyad kraft kampanjer kring denna fråga av nationellt och internationellt intresse.

2.2 Perspektiven

Fattigdomsperspektivet har varit i centrum i strategigenomförandet inom samtliga stödområden, antingen genom att människor som lever i fattigdom identifierats som viktiga förändringsaktörer eller som målgrupp för insatsernas resultat. Planeringen av nya stöd har tagit fattigdomsperspektivet i beaktande och diskussioner förts kring hur stödet gör skillnad för dessa människor på ett direkt eller indirekt sätt, samt i vissa fall hur dessa människors inkluderas i utformandet av själva stödet.

Inom **stödområde 1** har människor som lever i fattigdom främst varit en målgrupp men även aktörer, och de som drabbats direkt och hårdast av t.ex. extrema väderförhållanden genom dess negativa effekter för deras försörjningsmöjligheter och livsmedelsförsörjning. Ett exempel är det stöd till tryggad livsmedelsförsörjning som Sida satsade på 2016 till de regioner som drabbades mest av den svåra torkan. Inom **stödområde 2** har arbetet med institutioner på central och lokal nivå varit viktigt för att människor runt om i landet ska få tillgång till viktiga samhällstjänster och information. Ett exempel är stödet till civila samhället som möjliggjort individers och lokalsamhällens engagemang och utkrävande av sina rättigheter, t.ex. genom de s.k. ”*social audits*” som genomförs av civila samhället i lokala samhällen på

¹⁶ EIU Democracy Index, Free speech under attack, 2018.

¹⁷ Ett exempel är under våren 2016, i svallvågorna av den återupptagna väpnade konflikten mellan regeringen och oppositionen Renamo, upptäcktes en massgrav i centrala Moçambique. Regeringen lovade att en grundlig undersökning skulle genomföras, men frågan har ännu inte utretts. Vidare har ingen utredning skett kopplat till påstådda brott mot de mänskliga rättigheterna genomförda av regeringsstyrkor under den långa konflikten med Renamo. Human Rights Watch har rapporterat att säkerhetsstyrkor fört bort och avrättat åtminstone 83 personer i provinserna Manica, Sofala, Tete och Zambezia mellan november 2015 och december 2016.

¹⁸ I april 2016 uppdagades att Mocambique hade 2.2 Mdr USD i statsgaranterade lån tagna av tre statliga bolag under 2012–2014. Sida frös budgetstödet och agerade konstruktivt bl.a. genom att finansiera en oberoende revision av lånen, efter förfrågan från Moçambiques riksåklagare och IMF i oktober 2016. Den 57-sidiga sammanfattningen publicerades – i mitten på 2017, vilket var ett viktigt steg mot ökad transparens och en förutsättning för ökat ansvarsutkrävande.

¹⁹ Tex som beviljades ett dekret för en mer transparent process för beviljandet av statliga garantier (Dec-17), en lag för statliga bolag (April-18) och nya regler för statliga institutioners deläggande (Sept-18), vilket är viktiga delar för att förstärka översyn och kontroll av statlig inblandning i olika typer av kommersiell verksamhet.

²⁰ <https://clubofmozambique.com/news/breaking-news-mozambique-files-lawsuit-against-credit-suisse-privinvest-and-3-former-employees>

landsbygden för att säkerställa att utlovade samhällstjänster faktiskt levereras. Inom **stödområde 3** har arbetet med produktiv sysselsättning inom jordbrukssektorn och mikro-, små och medelstora företag, samt utökad tillgång till sociala trygghetssystem som når de mest utsatta i samhället, varit viktiga stöd för att bidra till en mer inkluderande ekonomisk utveckling och därmed minska inkomstrelaterad fattigdom.

I operationaliseringsplanen genomfördes en portföljanalys som visade på att en tredjedel av insatserna hade fattigdom som huvudsyfte och två tredjedelar som delsyfte, samt ett operativt mål att öka antalet insatser med huvudsyfte. Uppföljningen av portföljanalysen visar på att cirka hälften av insatserna nu har fattigdom som huvudsyfte (se några exempel ovan från varje stödområde), dvs att målet kommer att uppfyllas. Andra sätt som ambassaden försökt arbeta med att stärka fattigdomsperspektivet är att iscensätta en femårig serie av årliga fattigdomsanalyser i den fattigaste provinsen i Mozambique – s.k. ”Reality Checks 2011–2015” i Niassa – med intentionen att använda kunskapen för ökad förståelse av fattigdom i Moçambique. Reality Checks användes i utformandet av MDPA, men har inte till fullo använts som planerat för att informera andra delar av portföljen. En uppföljande studie under 2020 nämndes under operationaliseringen som en möjlighet men anses inte längre vara genomförbar.

Rättighetsperspektivet har varit en utgångspunkt i genomförandet av strategin och dessutom ett eget stödområde. Portföljanalysen 2015 visade på att nästan alla insatser hade demokrati och mänskliga rättigheter som huvud- (40%) eller delsyfte (50%) och ambitionen var att bibehålla samma nivå under strategiperioden. Uppföljningen av portföljanalysen visar på att andelen insatser med demokrati och mänskliga rättigheter som huvudsyfte är bibehållen, och att målet därmed kommer att uppnås, medan andelen med delsyfte minskat till från 50% till 23% av portföljen, och att målet därmed inte kommer att uppnås. Anledningen är troligtvis det minskade engagemanget i stödområde 2 kombinerat med att flera nya insatser inte har detta perspektiv som delsyfte. Som en respons på den försämrade situationen för yttrandefrihet och hot mot Demo/MR förespråkare planeras ett stöd till skydd för hotade individer.

Den tematiska prioriteringen miljö/klimat kommer i ökande grad vara centrala faktorer för hållbar utveckling i Moçambique. Landet tillhör de länder som riskerar bli mest utsatta för klimatförändringar i form av översvämning, torka och cyklon, och som är sämst rustat att hantera dess effekter. Den nya strategin fick miljö/klimat som ett eget stödområde och i operationaliseringsplanen sattes operativa mål upp för att öka andelen insatser med miljö som huvudsyfte och delsyfte. Andelen % av DAA som går till insatser med miljö som huvudsyfte har ökat från 4% 2015 till 15% 2018, och förväntas att landa på 24% 2020, och över de 20% som sattes som mål 2020.²¹ Andelen % av DAA där miljö är delsyfte låg 2015 på 46% och förväntas att ligga kvar på 46% 2020, och över de 33% som sattes som mål för 2020.²² Det finns viss potential att ytterligare integrera miljö i insatser under stödområde 2 och 3 genom förbättrade kvalitetssäkringsprocesser. Klimatindikatorerna har utvecklats i riktning som de för miljö beskrivna ovan. Samverkan mellan utvecklingssamarbetet och den politiska dialogen och främjande har sedan år 2016 inom ramen för konceptet klimatambassad varit god och avses stärkas.

Den tematiska prioriteringen jämställdhet. Nya fattigdomssiffror visar på ojämlikheten mellan män och kvinnor minskat, men att skillnaderna är fortsatt stora och att landet ligger efter andra jämförbara länder. Det finns tydliga jämställdhetsaspekter av fattigdom: fler flickor än pojkar som inte går klart skolan vilket får konsekvenser senare i livet; hög förekomst av könsrelaterat våld; diskriminering gällande tillgång till land; obetalt hemarbete; samt att kvinnor fortsatt utgör en minoritet i politiken, näringslivet och fredsdialogen. I operationaliseringen identifierades kvinnor, flickor och unga som de huvudsakliga målgrupperna för strategiperioden och jämställdhet identifierades som ett prioritetsområde avseende dialog med regeringen. Andelen % av DAA som går till insatser med jämställdhet som huvudfokus ligger kvar på en liknande nivå: 32% (2015) och 31% (2018). Andelen % av DAA med jämställdhet som delsyfte, som var 32% 2015, ökade till 57% 2018 och förväntas landa på 76% 2020, över de 61% som sattes som mål för 2020. Insatser med jämställdhet som huvudfokus återfinns bland stöd till civila samhället, SRHR, kvinnors ekonomiska egenmakt samt sociala trygghetssystem och med

²¹ Kan ses som en låg ambition i jämförelse med målet i Sidas miljöledningssystem om 15% 2020.

²² Kan ses som en låg ambition i jämförelse med målet i Sidas miljöledningssystem om 45% 2020.

delsyfte inom stöd till miljö, energi, land och statistik. Ett exempel på resultat kopplat till jämställdhet i insatsportföljen från 2017 kommer från civilsamhällesprogrammet AGIR²³, där stödet bidragit till att fler kvinnor anmäler könsrelaterat våld än tidigare.²⁴ Sida ämnar fortsatt prioritera jämställdhet i strategigenomförandet, genom såväl politisk dialog som verksamhet.

Den tematiska prioriteringen konflikt har applicerats till viss del i portföljen med fokus på att lägga till några insatser med relevans för fredsprocessen, samt viss integrering av konfliktperspektivet i andra insatser. Uppföljningen av portföljanalysen visar på att antalet insatser med konflikt som huvudsyfte har ökat från 0 (2015) till 2 (2018) och de med delsyfte från 0 (2015) till 4 (2018). Vissa insatser har begränsats av olika konflikter (se ovan), vilket var en risk som identifierades redan under operationaliseringsplanen. Risken för ökat våld i samband med kommunalvalen förverkligades ej, men risken för våldsamheter under presidentvalet 2019 kvarstår. Fred/konflikt kontexten fick stort utrymme i MDPA, där vissa länkar till den politiska och institutionella kontexten, samt regionala skillnader i fattigdom kunde konstateras. Sida kommer genomföra en konfliktkänslighetsanalys under 2019.

2.3 Sveriges roll i strategisammanhanget

Tabell 1 - Givarkontext

Biståndets (totala) andel av statsbudgeten utgör: 26,6%	Strategins andel av totala biståndet utgör cirka 6%.
Givargemensam samarbetsstrategi finns ej givare.	Status på EU-gemensamprogrammering: EUD och MS har antagit en pragmatisk ansats med delande av information och studier för att lägga grund för gemensam analys
De fem största givarna (organisationer och/eller länder) är: USA, Världsbanken, DFID, EU och Sverige	Sverige är den 3:e största bilaterala givaren Av EU MS är Sverige den 2:a största givaren
EU-delegerat samarbete: 0 SEK är mottagna från EU-kommissionen under perioden 2015–2020.	

Siffrorna i tabellen är från 2014. Under 2015 och 2016 har inte GoM databas för insamlandet av finansiell information från givarna – ODAMOZ – inte fungerat. Ett nytt system kommer etableras under 2019.

Det totala biståndet utgör ca 15,6% av BNI i Mocambique (2017).²⁵ Sverige har som 3:e störst bilaterala givare en viktig roll i Moçambique och uppskattas för att sätta landets utvecklingsutmaningar i fokus, beakta långsiktigt hållbara lösningar och utforma biståndseffektivt stöd. Sverige framhåller rättighetsperspektivet i verksamhet och dialog, däribland SRHR, jämställdhet och mot barnäktenskap. Ambassaden verkar för att kommunikationen till ambassaden avseende kränkningar av mänskliga rättigheter som observeras av civilsamhället stärks och för att använda informationen i politisk dialog. Under 2018 har ambassaden genomfört fyra dialogtillfällen; ett för varje delprogram med alla lokala organisationerna som får stöd inom ramen för AGIR-programmet. Fredssamtalen öppnar möjligheter för ett engagemang kring hållbar fred med fokus på resolution 1325 och kvinnor, fred och säkerhet.

Dialogen kring utvecklingsfrågor mellan givargruppen och regeringen var länge kopplad till budgetstödet. Situationen förändrades när budgetstödet upphörde i samband med de hemliga lånen 2016. I avsaknad av den dialogen har givargruppen för offentlig finansiell styrning, som Sverige har varit ordförande för tillsammans med IMF, fått något ökad betydelse under 2017–2018. Givargruppen etablerade under 2016 ett nytt forum för samordning och dialog, vilket förväntas bli en plattform som inkluderar regeringen under 2019.

Danmark och Island stängde sina ambassader 2017. En trend av ökad projektifiering kan skönjas, vilket ger särskilda utmaningar vad gäller biståndseffektivitet. Samarbetet med EU-delegationen fungerar bra. Inom ramen för gemensam programmering pågår arbete med gemensam analys. Fokus i EDF 11 är

²³ AGIR - Sidas stora civilsamhällesprogram som arbetar genom 4 internationella civilsamhällesorganisationer – We Effect, Diakonia, IBIS, Oxfam – och når ut till nästan 70 lokala civilsamhällesorganisationer aktiva inom flera tematiska områden.

²⁴ AGIR Overarching Report 2016, s.58.

²⁵ OECD DAC. Aid at a glance.

https://public.tableau.com/views/OECD DAC Aid at a glance by recipient_new/Recipients?:embed=y&:display_count=yes&:showTabs=y&:toolbar=no&:showVizHome=no

demokratisk samhällsstyrning, landsbygdsutveckling samt stöd till det civila samhället, vilket också är prioriterade stödområden för Sverige. Andra områden där Sverige samarbetar nära EU-delegationen är jämställdhet, mänskliga rättigheter och offentlig finansiell styrning.

Samarbetet med vissa FN organisationer fungerar bra. Viktiga samarbetsparter för Sverige är ILO, UNICEF, UNFPA, UNDP, UNCDF, UNESCO och UN Women. FN skulle kunna göra mer och visa på starkare ledarskap, något som ambassaden driver i givargruppen. Samarbetet med Världsbanken/IFC fungerar väl, exempelvis inom hållbart skogsbruk, energi och sociala trygghetssystem. IMF är en strategisk partner i såväl uppföljningen av den revisionen av de hemliga lånen liksom inom offentlig finansiell styrning. Sverige deltar i flera givararbetsgrupper, och var under 2018 ordförande i arbetsgrupperna för energi, revision och offentlig finansiell styrning. Ambassaden deltar i samordnad politisk dialog genom exempelvis EU:s artikel 8, och har en framträdande roll tillsammans med USA och EU i arbetsgruppen för valfrågor.

2.4 Synergier med andra svenska strategier

Det finns flera synergier med såväl globala som regionala strategier däribland: ”Strategi för forskningssamarbete och forskning inom utvecklingssamarbetet 2015–2021”, ett samarbete med Mocambique som firade 40 år under 2018; ”Strategi för Sveriges regionala utvecklingssamarbete med Afrika söder om Sahara” inom förnyelsebar energi, ”Strategi för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) i Afrika söder om Sahara”; Sidas garanti instrument; samt de globala stöden till IFC och ILO. Ett exempel från 2018 är sammankopplingen av stöd mellan den bilaterala strategin och Strategi för Sveriges regionala utvecklingssamarbete med Afrika söder om Sahara” då en ”Challenge Fund” inom förnybar energi beviljades.²⁶ Under 2018 konkretiserades även kopplingarna mellan Sverige och ILO:s ”Global Deal”-initiativ och ett eventuellt deltagande från Mocambique, efter dialog mellan ambassaden och Mocambiques arbetsmarknadsminister. Denna koppling synergi möjliggjordes genom Sveriges sysselsättningsprogram med ILO²⁷, som stödjer Mocambique i att genomföra landets sysselsättningspolicy. Under 2019 kommer möjliga synergier mellan forskning och energi/miljö/klimat analyseras ytterligare, samt därutöver möjliga kopplingar till den regionala strategin för Afrika.

3 Resultatredovisning

Sidas bidrag till förändring på strateginivå

Det ursprungliga strategibeloppet 4,1 miljarder svenska kronor under perioden 2015–2020 sänktes i juli 2018 med 600 miljoner kronor till 3,5 miljarder kronor. När de hemliga lånen uppdagades 2016 frystes budgetstödet och planerade årliga utbetalningar på cirka 240 MSEK behövde programmeras om, vilket påverkade utfallet 2016–2017. I slutet av 2017 beslutades att inte återuppta budgetstöd som stödform under resterande strategiperiod.

Tabell 2 - Fördelning utfall mellan stödområden 2015–2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Total	
1	140 915	171 397	156 697	187 068	289 699	317 920	1 263 697	36%
2	410 392	270 505	234 707	258 210	225 936	202 708	1 602 459	46%
3	130 800	78 521	61 864	97 061	131 201	123 129	622 576	18%
	684 783	512 424	453 628	542 150	646 836	643 757	3 483 579	
	2015	2016	2017	2018	2019	2020		
1	21%	33%	35%	35%	45%	49%		
2	60%	53%	52%	48%	35%	31%		

²⁶ Insats: 51050106 (REACT 2017–2022)

²⁷ Insats: 51140108 (MozTrabalha)

3	19%	15%	14%	18%	20%	19%	
---	-----	-----	-----	-----	-----	-----	--

Tabell 2 visar en förskjutning av fördelningen av medel från stödområde 2 *”Stärkt demokrati och jämställdhet samt ökad respekt för mänskliga rättigheter”* främst till stödområde 1 *”Förbättrad miljö, begränsad klimatpåverkan och stärkt motståndskraft mot miljöpåverkan, klimatförändringar och naturkatastrofer”*. Den största anledningen till detta är det inställda budgetstödet och att samarbete med flera moçambikiska institutioner inom offentlig finansiell styrning minskat betydligt. Förskjutningen förväntas öka 2019–2020 då flera nya elektrifieringsprojekt inom stödområde 1 kommer genomföras.

Strategimålet med störst utfall år 2018 var 1.4 *”Ökad tillgång till förnybar energi samt tillförlitlig och hållbart producerad elektricitet”* (14,2%), följt av 2.4 *”Stärkt kapacitet i det civila samhället att verka för öppenhet, ansvarsutkrävande och ökad respekt för mänskliga rättigheter”* och 2.5 *”Förbättrade möjligheter för flickor och unga kvinnor att fatta beslut om sin sexualitet och reproduktion”* (12,6% respektive 12,7%). Strategimål 2.2 *”Stärkta demokratiska institutioner”* uppgår till 11,9% av utfallet.

Tabell 3 – Fördelning utfall mellan genomförandekanaler

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Gov	73%	22%	29%	23%	24%	25%
Civ	23%	54%	48%	45%	37%	38%
Multi	3%	26%	20%	26%	31%	28%
Priv	1%	0%	3%	6%	8%	9%
Other	0%	-2%	0%	0%	0%	0%

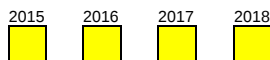
Fördelningen av utfallet mellan genomförandekanaler förväntas fortsatt förskjutas från statliga samarbeten till fördel för multilaterala organisationer, där två stöd till Världsbanken planeras beredas 2019 – inom energi respektive sociala trygghetssystem. Bland de statliga samarbetena kvarstår endast samarbeten med Tribunal Administrativo (motsvarande Riksrevisionen) och EDM (det statliga energibolaget) efter det att insatsen GESTERRA (landadministration) avslutas under 2019.

Efter fyra av strategins sex år har genomförts (67%) har totalt 2 193 MSEK utbetalats (63%). Portföljen är vid ingången av 2019 i det närmaste är fastställd med endast 8 beredningar år 2019 och 4–6 år 2020.

3.1 Stödområde 1: Förbättrad miljö, begränsad klimatpåverkan och stärkt motståndskraft mot miljöpåverkan, klimatförändringar och naturkatastrofer

3.1.1 Mål 1.1: Transparent och hållbar förvaltning och nyttjande av Moçambiques naturresurser

Strategimål

Trendbrottet från strategiperiodens början år 2015 avseende den miljöpolitiska kontexten i landet då den nya regeringen bildade ”superministeriet” för land, miljö och landsbygdsutveckling (MITADER) har under strategiperioden gett resultat, samt lagt en viktig grund för resultat på längre sikt. Bl.a. via en ny lag²⁸ som förbjuder export av icke-förädlad skogsråvara²⁹ samt via påbörjat arbete för att harmonisera lagstiftningen³⁰ som idag bedöms komplex och svår att genomföra i praktiken. Fler småskaliga lantbruk använder hållbara odlingsmetoder och en tendens om minskad avskogning kan skönjas³¹.

²⁸ Law 14/2016.

²⁹ MITADER - DIRECÇÃO NACIONAL DE FLORESTAS. Relatório Anual de Actividades – 2017.

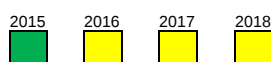
³⁰ The harmonization of the Mine Law with the land and forest policies and strategies.

³¹ MITADER DIRECÇÃO NACIONAL DE FLORESTAS – Relatório – “Desmatamento em Moçambique (2003-2016)”

Arbetet med Moçambiques ackreditering till den Gröna Klimatfonden (GCF), drivs av MITADER tillsammans med finansministeriet (MEF) och har intensifierats under år 2018. Moçambique bedöms ha goda möjligheter att om några år kvalificera för internationell klimatfinansiering och därmed i högre utsträckning genomföra insatser för att öka den hållbara förvaltningen och nyttjandet av landets naturresurser. Viss brist på ägarskap inom MITADER gör dock att genomförandet gått långsammare än förväntat, framförallt kopplat till landsbygdsutveckling. Moçambiques godkännande av etablering av stora projekt för skogsodling har också skapat rubriker om icke-transparenta tillvägagångssätt för erhållande av markrättigheter (DUAT).³² Den försämrade säkerhetssituationen i Cabo Delgado (se kapitel 2) kan påverka förväntade intäkter från gasfyndigheterna i norr.

Sida bedömer att utvecklingen mot strategimålet gått delvis framåt. Hållbarheten i myndigheternas arbete avseende ökad transparens och nyttjande av naturresurser kan bedömas efter strategiperioden.

Portfölj

Under 2018 levererade 6 insatser mot målet, med totala utbetalningar på 44 MSEK, vilket är en ökning med cirka 30% jämfört strategiperiodens första år (2015). Fokuset på skogsfrågor består.

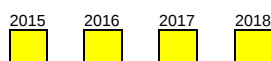
Under strategiperioden har Sida ingått avtal för att stödja lokala lösningar för ökad resiliens och minskad fattigdom i sårbara kustnära lokalsamhällen³³ och initierat stöd till organisationer som på lokal nivå arbetar för stärkt kapacitet³⁴ och koordinering av markrättigheter³⁵. Ett behov av fortsatt stöd inom landsektorn förutses, men de insatser som planerades för 2018 senarelades i avvaktan på resultat från andra större insatser i sektorn, med avsikt att utnyttja det svenska stödet mer strategiskt.

Ett stöd till WWF³⁶ om förbättrad skogsförvaltning, har spelat en viktig roll i regeringens utarbetande av strategier och planer – inte minst den djärva skogsreform som lanserades i slutet av 2015 - ”Operação Tronco”. Den har gett ökat mod hos lokala myndigheter och organisationer att arbeta med innovativa metoder som t.ex. användande av WhatsApp-grupper för snabb informationsspridning vid illegal avverkning. Sektorn genomsyras dock fortsatt av korruption och inblandning av politisk och ekonomisk elit, och hot förekommer mot civilsamhällesrepresentanter. Sida bidrar till att stärka civila samhällets³⁷ kapacitet att utkräva ansvar inom miljö, klimat och naturresurser, vilket bidrar till ökad transparens. Samarbetet med WWF har också omfattat den svenska prioriteringen av havsfrågor vilken har initierat höjda ambitioner och nya partnerskap som ej förutsågs i operationaliseringen.

Sida bedömer att portföljen är delvis relevant. Portföljen är relativt väl sammansatt och genomförs delvis enligt plan. Givet utmaningarna som kvarstår och eventuella möjligheter att utnyttja stödet mer strategiskt bör portföljen expanderas ytterligare, framförallt relaterat till land och skog. Ökat deltagande i relevanta dialog forum för att nå ökad påverkan på transparens, naturresursförvaltning och lagstiftningsprocesser, skulle kunna leda till ökad måluppfyllelse.

3.1.2 Mål 1.2 Stärkt kapacitet hos nationella och lokala myndigheter att bidra till förbättrad miljö, och stärkt motståndskraft mot miljöpåverkan, klimatförändringar och naturkatastrofer

Strategimål

³² T.ex. parlamentets godkännande av projekt i provinserna Zambezia och Manica avseende ca 350 000 ha skogsodling (Portocell).

³³ Insats: 51140120 Coastal Resilience IUCN.

³⁴ Insats: 51140087 WeEffect AGIR II.

³⁵ Insats: 51140055 CTC-COOP/ITC.

³⁶ Insats: 51140076 Improved Forestry Governance WWF.

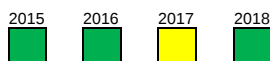
³⁷ Insats: 51140087 WeEffect AGIR II

Den politiska viljan att stärka kapaciteten hos nationella och lokala myndigheter bedöms fortsatt bestå, och den ändring i konstitutionen som genomfördes år 2018 förbättrar förutsättningarna för detta. Under 2018 antogs en ny lag gällande styrning och kontroll av statliga bolag där elbolaget Electricidade de Moçambique (EDM) stod som förebild vad avseende styrelseform och rekryteringsprocesser.

Klimatfrågan fick vind i seglen då parlamentet i slutet av 2018 godkände landets ”Nationally Determined Contribution” (NDC)³⁸ och MITADER startade ett samarbete med NDC Partnership. Den nationella fonden för hållbar utveckling³⁹ som under strategiperioden växt fram inom MITADER – och genom vilken finansieringen är tänkt att kanaliseras – består och koordineringen av internationell klimatfinansiering är samlad under finansministeriet. Under året genomfördes flera övningar för att nå en bred representation av olika sektorer/olika ministerier vid identifieringen av prioriterade aktiviteter för klimatanpassning och förebyggande. Moçambique bedöms ha goda möjligheter att kvalificera för internationell klimatfinansiering, men svag koordinering mellan berörda ministerier och brist på resurser gör att arbetet går långsamt. Det gäller också arbetet med genomförandet av åtagandena från havskonferensen 2017, som leds av det nya ministeriet för havs- och sjöområden (MIMAIP). Statsapparaten är fortsatt svag, och har i stort sett obefintliga medel utanför givarstödda program att genomföra utvecklingsinsatser och följa upp efterlevnad av lagstiftning.

Sida bedömer att utvecklingen mot strategimålet gått delvis framåt. Den politiska viljan finns, men kapaciteten att genomföra önskade och nödvändiga reformer är svag på alla nivåer.

Portfölj

Under 2018 levererade 7 insatser⁴⁰ mot strategimålet och utbetalningarna har ökat från någon enstaka miljon år 2014 till närmare 46 MSEK år 2018. Trots vissa förseningar, har insatsportföljen utvecklats väl och i enlighet med operationaliseringsplanen. Fokus har varit stärkt kapacitet att mobilisera och använda resurser för miljöinvesteringar (inte minst klimatanpassning), kunskapsutveckling, synergier med institutionsutveckling/stödområde 2, samt inkluderande/rättighetsbaserad förvaltning i mål 1.1.

Det samarbete som inleddes 2016 mellan MITADER och Världsbanken, med stöd från Sida – för att stärka den nationella skogsförvaltningen (inklusive på lokal nivå) och främja klimatsmart jordbruk, hållbar energi från biomassa och hållbart skogsbruk⁴¹ - är fortsatt ett av regeringens flaggskeppsinitiativ. Stödet har också varit instrumentellt i processerna relaterade till NDC och GCF. Under 2018 kompletterades portföljen med en insats, med UNCDF som avtalspartner, för klimatanpassning på distriktsnivå med kopplingar till institutionsutveckling och offentlig finansiell styrning. Vid strategiperiodens slut bedöms fler resultat på lokal nivå finnas tillhanda. Stödet till decentralisering ProDem⁴² avslutades under 2018 då avtalet löpte ut, men stärkte under 2015–2017 kapaciteten att planera och genomföra projekt med fokus på miljö och resiliens hos 26 deltagande kommuner bl.a. via planer för att hantera klimatförändringar.

Moçambiques åtaganden enligt Parisavtalet har varit en fortsatt viktig dialogfråga under 2018 och Sida har aktivt deltagit i samarbetet med NDC Partnership. För att förstärka arbetet med klimatfrågorna bedömer Sida att det finns möjlighet att stärka synergier mellan olika insatser inom utvecklingssamarbetet och den politiska dialogen, samt att etablera en mer strategisk dialog med MITADER och finansministeriet (MEF).

³⁸ NDC Roadmap (2020–2025)

³⁹ FNDS – Fundo Nacional de Desenvolvimento Sustentavel

⁴⁰ Insats: 51140033 ProDem Municipal Development - Stöd till kommuner inom hållbar urban utveckling och demokratisk styrning, Insats: 51140087 We Effect AGIR II – stöd till civilsamhällets ansvarsutkrävande, Insats: 51140111 MDTF WB - landskaps- och skogsförvaltning genom Världsbanken, Insats: 51140120 Coastal Resilience IUCN-kustzonsutveckling, Insats: 51140111 UNCDF – Finansiering för Lokal Klimatanpassning, 5114 0025 GoM/EDM – Kapacitetsutbyggnad till EDM och strategiska studier, Insats 51140103 GoM/EDM – Projektförberedande insats inom energisektorn.

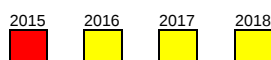
⁴¹ Insats: 51140111 Landscape and forests management MDTF

⁴² Insats: 51140033, ProDem Municipal Development Programme. Källa: ProDem MTR Report 2015-2017, May 2017, s.19-21.

Sida bedömer att portföljen är relevant. Portföljen är väl sammansatt och genomförs enligt plan.

3.1.3 Mål 1.3 En hållbar livsmedelsförsörjning med särskilt fokus på ett motståndskraftigt lantbruk

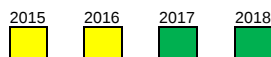
Strategimål

Ett lågproduktivt småskaligt lantbruk, samt brist på alternativa inkomstkällor, gör att en stor del av befolkningen är extremt utsatt för klimatförändringar och andra påfrestningar. Dessa förhållanden gör Moçambique till ett av världens mest sårbara länder för klimatförändringar. Delar av Moçambique har likt många andra länder i Afrika söder om Sahara under de senaste åren drabbats av återkommande torka (se kapitel 2). Utöver detta har en ny typ av skadedjursangrepp påträffats i stora delar av landet som förstört delar av de senaste årens skördar.⁴³ Även översvämningar och tropiska stormar har lokalt orsakat stor skada. Alla dessa aspekter har negativt påverkat möjligheten att uppnå en hållbar livsmedelsförsörjning. Sedan strategiperiodens början har mellan 1–1,5 miljoner människor årligen varit i behov av stöd för att klara av livsmedelsförsörjningen. Enligt jordbruksministeriet var igen cirka 800 000 människor i behov av hjälp i slutet av 2018.⁴⁴ Sida bedömer dock att mörkertalet är stort och att många fler är drabbade. Likt tidigare år är det landets södra delar som drabbas värst av torkan. Baserat på de senaste fem årens väderförhållanden gör Sida bedömningen att det inte är möjligt att garantera en hållbar livsmedelsförsörjning baserat på ett småskaligt lantbruk i hela landet inom en överskådlig framtid. Delar av befolkningen i de mest utsatta områdena kommer att vara i kontinuerligt behov av stöd för att klara av livsmedelsförsörjningen, då de återkommande kriserna har underminerat deras motståndskraft och mycket tyder på att väderförhållandena även fortsättningsvis kommer att vara ogynnsamma.

Sida bedömer att utvecklingen mot strategimålet gått delvis framåt. Under 2018 har en återhämtning inom jordbruket skett och de småskaliga lantbrukare som är verksamma i områden med tillräcklig nederbörd bedöms med stöd kunna förbättra sin livsmedelsförsörjning. Bedömningen från operationaliseringsplanen att den moçambikiska staten hade begränsad kapacitet, kunskap och förutsättningar att adressera problemen på ett systematiskt och hållbart sätt, kvarstår.

Portfölj

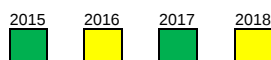

Under 2018 levererade 3 insatser mot strategimålet med utbetalningar på 21 MSEK, vilket är en fyrdubbling sedan 2015. Portföljen har utvecklats väl och de målsättningar som fastställdes i operationaliseringsplanen har uppnåtts. Under 2018 övergick flera insatser i genomförandefas som fungerar väl, men där det ännu är för tidigt att se resultat. Två av insatserna inom detta mål bedöms även leverera mot mål 3.1. Stödet som initierades 2016 som ett svar på den humanitära katastrofen efter El Niño (torka) fasades ut under 2018 och hade fram tills dess lett till att över 40 000 hushåll genom stöd från COSACA kunnat återgå till egenförsörjning under 2017.⁴⁵

Sida bedömer att portföljen är relevant. Portföljen är väl sammansatt och genomförs enligt plan. Inga nya insatser kommer initieras under resterande strategiperiod, men beredskap finns att svara upp om en ny större humanitär kris med avseende på livsmedelsförsörjning uppstår.

3.1.4 Mål 1.4 Ökad tillgång till förnybar energi samt tillförlitlig och hållbart producerad elektricitet för hushåll, företag och offentlig verksamhet

Strategimål

⁴³ HCT and the UN RCO Mozambique, Humanitarian Response Plan 2018-2019

⁴⁴ HCT and the UN RCO Mozambique, Humanitarian Response Plan 2018-2019

⁴⁵ COSACA: Narrative Report: 01st January – 30th June 2017, s.8.

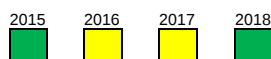
Efter år av låg anslutningsgrad lyckades det statliga elbolaget EDM⁴⁶ under 2017 kraftigt öka uppkopplingen av nya kunder. År 2018 blev ett nytt rekordår med ca 258 000⁴⁷ nya kunder (ca 1,3 miljoner människor) vilket ökade andelen av befolkningen med tillgång till el till uppskattningsvis cirka 31%. Under strategiperioden har även produktionskapaciteten ökat, främst baserat på gas, med ett signifikant deltagande från privata investerare med EDM som minoritetsägare. Vidare planeras flera investeringar i förnybar elproduktion framförallt från sol. EDM har som mål att bli en stor regional exportör av el.

2018 lanserade president Nyusi ”*Energia para Todos*”, ett nytt ambitiöst initiativ med syfte att nå universell tillgång till el år 2030.⁴⁸ Vidare lanserades en ny masterplan, med mål för utbyggnad av såväl vattenkraft, sol, vind, gas och kol och ett utkast till en mycket ambitiös elektricitetslag presenterades. Moçambique lät också genomföra en höjning av eltariffen vilket är viktigt för kostnadstäckning på sikt.

Ministeriet för naturresurser och energi (MIREME), energifonden (FUNAE) och den oberoende regulatören (ARENE) har alla svag kapacitet. EDM, som utmärkt sig med sitt reformprogram bl.a. med målet att ha kvinnor på 40% av tjänsterna, har en fortsatt mycket svår finansiell situation och har inte lyckats minska de kommersiella och tekniska förlusterna (ca 26%).⁴⁹ Osäkerhet kvarstår i form av korruptionsrisker och komplicerad byråkrati med långsamma processer. Den politiska inblandningen bedöms ha ökat under 2018, då bl.a. Vd:n för bolaget avgick.

Sida bedömer att utvecklingen mot strategimålet gått delvis framåt.

Portfölj

Under 2018 levererade 7 insatser mot målet, med utbetalningar på 77 MSEK och med EDM som huvudsaklig partner. Under 2018 kompletterades portföljen med en insats (Challenge Fund) med syfte att stödja den privata sektorns innovationer kopplade till förnybar energi och energieffektivisering.⁵⁰ Vidare påbörjades beredningar av två insatser för att leverera mot det globala målet om ”*hållbar energi för alla*” (SDG7); dels genom en givargemensam fond med syfte att påskynda anslutningen av nya kunder till det nationella elnätet⁵¹ och dels genom ett resultatbaserat stöd till privata sektorn.⁵²

I slutet av 2018 fattades beslut om en större insats vars syfte är att koppla staden Vilanculos till det nationella elnätet – vilket kommer innebära en strategiskt viktig sammanbyggnad av det nationella elnätet – samt ansluta nya kunder i området.⁵³ Synergier med insatsen MozTrabalha⁵⁴ (strategimål 3.2) har påbörjats genom gemensam planering för insatserna, faciliterad av Sida, för utforska genomförbara möjligheter till utökad produktiv användning av el hos lokal befolkningen och företag. Det svenska stödet till energisektorn har under strategiperioden bl.a. bidragit till ca 90 MW tillförlitlig och hållbar elproduktionskapacitet genom renovering och uppgradering av vattenkraftverken Mavuzi och Chicamba.⁵⁵ Detta motsvarar en årlig reducering av ca 370 kton CO_{2e} och en försörjning av cirka 8 miljoner människor med modern energi.

Arbetet har under strategiperioden kännetecknats av identifiering av nya samarbetsformer och fokus på svenska prioriteringar. Pågående insatser har förstärkts, bl.a. avseende jämställdhet, miljö och

⁴⁶ Electricidade de Moçambique.

⁴⁷ Statistics from EDM, “NOVAS LIGAÇÕES POR AREA”, 2018-03-07.

⁴⁸ 20 miljoner människor (cirka 4 miljoner) under den kommande 11-års perioden – en svindlande hög siffra.

⁴⁹ Relatório Anual Estatística EDM, 2016.

⁵⁰ Insats: 51050106 REACT - Mozambique

⁵¹ I ett senare skede, när lämplig modalitet identifierats, avses kvinnor och män erbjudas tillgång till el i områden dit det nationella elnätet ej bedöms nå (s.k. off-grid).

⁵² Beyond the Grid.

⁵³ Insats: 51140024 Rural Electrification of Vilanculos, Fas 2.

⁵⁴ Insats: 51140108 MozTrabalha, ILO.

⁵⁵ Insats: 51140010 Rehabilitation of 2 Hydropower plants in Mozambique.

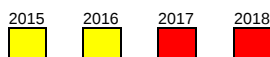
upphandling⁵⁶ och ett nytt avtal för strategiska studier⁵⁷ har ingåtts. Möjligheter att via garantier facilitera processen för etablering av ny elproduktion från förnybara energikällor och växla upp privat och institutionellt kapital har dock inte resulterat i någon konkret insats. Energisektorn är av stor betydelse för klimatpåverkan och Sida har därför genomfört och påbörjat särskilda satsningar, bl.a. inom ramen för initiativet klimatambassader.

Sida bedömer att portföljen är relevant. Portföljens sammansättning bedöms bli komplett under 2019 och de nuvarande insatserna genomförs enligt plan med vissa mindre förseningar.

3.2 Stödområde 2: Stärkt demokrati och jämställdhet samt ökad respekt för mänskliga rättigheter

3.2.1 Mål 2.1 Stärkta demokratiska institutioner och ökad kapacitet i den offentliga förvaltningen

Strategimål

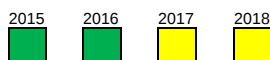

Effektiva institutioner och god offentlig finansiell styrning är fundamentala principer för främjandet av mänskliga rättigheter och demokrati. MDPA analysen visar på en positiv flerårig trend med gradvis förbättrad offentlig finansiell styrning.⁵⁸ Upptäckten av de ”hemliga lånen” och den negativa utvecklingen kring upplupna statliga betalningar visade att systemen inte var skyddade från maktbavares kringgående av regelverk och kontrollinstanser. Uppföljningen av samma affär har visat på svårigheter för Moçambiques administration att i praktiken leva enligt principerna om transparens och ansvarsutkrävande. Under 2017 observerades flera exempel på svag intern styrning och kontroll, vilket ytterligare skadat förtroendet för statsadministrationen. Den trippla krisen försämrade regeringens möjlighet att uppnå flera av sina mål.

Under 2017–18 initierades ett antal viktiga reformer för stärkt effektivitet och motverkande av korruption; beviljandet av ett nytt dekret för beviljande av statliga garantier; en ny lagstiftning rörande styrning och kontroll av statliga bolag och institutioner. Vidare genomförde den statliga internrevisionen Inspecção Geral de Finanças (IGF) en revision av statens upplupna betalningar, som en del i att klara upp flera utestående skulder till leverantörer. En konstitutionsförändring under 2018 ger förbättrade förutsättningar för demokratiska val och decentralisering, och därmed stärkt lokal demokrati. Samtidigt kantades lokalvalet 2018 av misstänkt valfusk.

Sida bedömer att utvecklingen mot strategimålet gått bakåt. Trots de viktiga reformer som anges ovan så återstår det flera viktiga steg, bl.a. genomförandet av dessa reformer, innan utvecklingen mot strategimålet kan bedömas gå delvis framåt.

Portfölj

Under 2018 levererade 7 insatser mot strategimålet och 64 MSEK betalades ut. Genomförandet av vissa insatser har påverkats negativt under 2017 och 2018. Stödet till skattemyndigheten Autoridade Tributaria (AT), IGF och till statistikmyndigheten INE avslutades under 2018 – på grund av samarbetssvårigheter och svagt ägarskap, oren revisionsrapport och misstanke om korruption, respektive ej uppfyllda avtalsvillkor och andra samarbetssvårigheter. Sida omdirigerade stödet till statistik till en givargemensam fond i UNFPA:s regi. Det svenska engagemanget inom förvaltning minskade således i finansiella termer. Sida var ordförande i koordineringsgruppen kring offentlig finansiell styrning under 2017–2018 och var tongivande i dialogen med Moçambique kring ovan nämnda reformer, inte minst eftersom vissa av dessa identifierades även i revisionen av de hemliga

⁵⁶ Insats: 51140025 Capacity Building to Electricidade de Moçambique (EDM) and Strategic Studies.

⁵⁷ Insats: 51140103 Project Preparation Facility in the Energy Sector.

⁵⁸ MDPA Mozambique 2019.

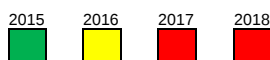
lånen. Diskussioner kring givargemensam finansiering till offentlig finansiell styrning påbörjades 2018 och utreds vidare under 2019.

Under 2018 avslutades stödet till lokal demokrati och kommunutveckling via programmet PRODEM. Stödet resulterade i stärkt administrativ kapacitet i kommunerna, ökat medborgarinflytande i lokal politik och förbättrad samhällsservice. Samma år ingick Sida avtal med UNCDF för miljöprogrammet LOCAL på regional nivå, vilket har starkt fokus på offentlig finansiell styrning och därmed kommer att fortsätta bidra till resultat 2.1. Organisationen EISA har fortsatt bidra till stärkt kapacitet hos valmyndigheten och andra relevanta aktörer i samband med kommunvalet såsom distriktsdomstolar och åklagarämbetet. Civilsamhällesprogrammet AGIR har under perioden varit aktiva och synliga i påverkansarbete gentemot moçambikiska staten kopplat till ökad transparens av de statliga finanserna och mer specifikt kopplat till de ”hemliga lånen”, bl.a. Centro de Integridade Pública (CIP), Foro Monitoria de Orçamento (FMO) och Instituto de Estudos Sociais e Económicos (IESE). Detta har bidragit till en öppen debatt om hur regeringen och administrationen hanterat anklagelserna och skapat ett högre tryck för ökad transparens kring hantering av statens resurser.

Sida bedömer att portföljen är delvis relevant. Portföljen är relativt väl sammansatt och genomförs delvis enligt plan, framförallt insatserna inom civila samhället som levererar mot detta strategimål.

3.2.2 Mål 2.2 Mocambiques intäkter mobiliseras används och redovisas på ett mer transparent, hållbart och effektivt sätt som kommer hela befolkningen till del

Strategimål

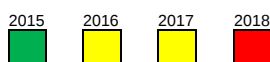
Landet har en relativt hög skattekvot i relation till BNP jämfört med regionen, 23,2% av BNP 2017 i jämförelse med genomsnittet 18% i Afrika söder om Sahara⁵⁹. AT har under en längre period överträffat nationella mål för skatteinsamling; 2018 var inget undantag. Skatter på varor och tjänster inklusive mervärdesskatt utgör den största andelen av skatteintäkterna (ca 43% 2017). Intäkter från kapital förväntas dock öka, i takt med att investeringar ökar i naturgasindustrin och ett antal skatteundantag för företag löper ut under de kommande åren.

Moçambique visar en stadigt negativ trend vad gäller antikorrupktion, transparens och ansvarsutkrävande. Enligt Transparency International's Corruption Perception Index har landets betyg sjunkit under perioden, från 31 poäng 2015 till 23 poäng år 2018, och plats 153 av 180 länder.

Ett antal reformer har påbörjats för att öka transparens av skatteintäkter och tillgänglighet för skattebetalare men i stort fortsatte den negativa trenden kring försämrade transparens i relation till statsfinanserna. Utgiftssidan av statsbudgeten, samt transparensfrågor, har präglats av de ”hemliga lånen” och den försämrade ekonomiska situationen. 2018 ökade budgetutrymmet (i reala termer) för sociala trygghetssystem från tidigare år (nu 0,6% av BNP), vilket är en viktig åtgärd från regeringen och ett steg i rätt riktning, även om det är en bit kvar till det nationella målet på 2,4% av BNP.⁶⁰

Sida bedömer att utvecklingen mot strategimålet gått bakåt. Den negativa utvecklingen kring statsfinanserna, upplupna betalningar, det stora antalet ineffektiva och misskött statliga bolag och en ohållbar statsskuld kommer belasta statsbudgeten och minska utrymme för effektiv fattigdomsbekämpning flera år framöver.

Portfölj

⁵⁹ African Tax Outlook, 2017, 2018.

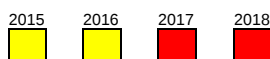
⁶⁰ Budget Brief 2018 Social Action, ILO 2019

Under 2018 har 6 insatser levererat mot strategimålet och 14 MSEK betalats ut. Svenskt stöd till skattemyndigheten (AT) avslutades under 2018 (se 2.1) liksom det institutionella samarbetet mellan AT och svenska Skatteverket. Förhoppningen är att detta samarbete ska kunna återupptas under 2020 givet att AT återigen öppnar för svensk närvaro på myndigheten (vilket inte är fallet idag).

Sida bedömer att portföljen inte är relevant. Det minskade stödet till statliga myndigheter framförallt inom offentlig finansiell styrning har lett till att portföljen vare sig är väl sammansatt eller har tillräckligt många genomförda aktiviteter.

3.2.3 Mål 2.3 Ökad öppenhet med särskilt fokus på tillgång till information för medborgarna om politiska och offentliga beslut

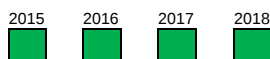
Strategimål

Det har funnits en negativ trend kring press- och yttrandefriheten under hela strategiperioden med ökad själv censur och en ökad hotbild mot journalister och civilsamhällesaktörer. World Press Freedom Index visar att landet har fallit flera positioner under de senaste åren, från 2014 till 2018 har man fallit 20 positioner (från 79 till 99 av 180).⁶¹ Det finns exempel på attacker på journalister och utgivare (7-8 fall årligen under 2015-2016) men även mot uppgiftslämnare.⁶² EIU's Democracy Index ger landet en försämrad status 2018 och klassificerar nu landet som auktoritärt styre.⁶³ De svaga resultaten beror det misstänkta valfusk i kommunvalet 2018 samt på ett kritiserat beslut 2018 om höjning av ackrediteringsavgifter för media - som skulle innebära att Moçambique skulle få några av världens högsta avgifter. Beslutet är ännu ej genomfört i praktiken men utgör ett stort hot. Försök från civilsamhället till ökad transparens och tillgång till information motverkas. Mordet på Nampulas borgmästare Mahamudo Amurane 2017 och misshandeln av journalisten Ericino de Salema 2018 är exempel på hur rättssystemet misslyckas med att ställa skyldiga till svars. Den allvarliga förseningen i publiceringen av statistik från folkräkningen 2017 bidrar till en negativ trend vad gäller tillgång till information.

Sida bedömer att utvecklingen mot strategimålet går bakåt. Möjligheterna att uppnå strategimålet försvårats på grund av den negativa utvecklingen av pressfrihet, yttrandefrihet och det begränsade genomförandet av lagen om tillgång till information.

Portfölj

Under 2018 levererade 5 insatser mot strategimålet med utbetalningar på 42 MSEK.⁶⁴ Insatsportföljen har fram till 2018 utvecklats relativt väl och i enlighet med operationaliseringsplanen med fokus på genomförandet av lagen avseende rätten till information från 2015. Allmänhetens medvetenhet om rätten till offentlig information har ökat kraftigt under perioden. Detta har blivit möjligt tack vare fortsatt utbildning av medborgare och statsanställda, delvis genomförd av AGIR-partners tillsammans med ansvarigt ministerium. Omkring 10 000 medborgare och 2000 statsanställda, varav ca 30% kvinnor, utbildades i alla 11 provinserna mellan 2015-2017. En ökning noteras av AGIR organisationers påverkansarbete för att öka medvetenheten om rättvisare resursfördelning från utvinningsindustrin och åtgärder avseende tillgång till information för lokalbefolkningen. Vissa företag har öppnat upp för dialog och informationsutbyte. T.ex. har det amerikanska gasutvinningsföretaget Anadarko inrättat en rådgivande grupp för omflyttningsprocessen i Palma där både regerings- och civilsamhälles-representanter ingår.⁶⁵ AGIR/Oxfam-Ibis har en viktig roll i arrangemanget av Maputo Internet Forum

⁶¹ <https://rsf.org/en/mozambique>

⁶² AGIR overarching report 2016, s.24.

⁶³ Economist Intelligence Unit Democracy Index 2018, s. 28 ff.

⁶⁴ Insatser: 51140074, Supreme Audit Institution Tribunal Administrativo 2016-2019; 51140086 Ibis; 12296 UNFPA Statistics Trust Fund, Women's participation in Peace Processes.

⁶⁵ Oxfam-IBIS multi-annual report 2015-2017, sid.2.

som 2018 hade temat ”Promoting Access to Information”. Eventet är en viktig mötesplats för att få till stånd dialog mellan stat, universitet, företag och medborgare kring IT-baserade lösningar för stärkta rättigheter och ökat ansvarsutkrävande.

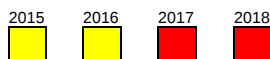
Som en del i den ovan beskrivna omläggningen av direkta statliga stöd ersattes stödet till statistikmyndigheten INE under 2018 med ett bidrag på 40 MSEK via UNFPA:s givarfond till statistikutveckling och folkräkning. Med denna insats stärker Sida inte bara landets statistiska kapacitet generellt utan sätter också ett tydligt fokus på vikten av statistik kring jämställdhet.

Tidigare planer på att utöka stödet till strategimål 2.3 kommer inte att genomföras – istället kommer ytterligare fokus att läggas på frågor som rör öppenhet och tillgång till information inom pågående stöd.

Sida bedömer att portföljen är relevant. Portföljen är väl sammansatt och genomförs enligt plan.

3.2.4 Mål 2.4 Stärkt kapacitet i det civila samhället att verka för öppenhet, ansvarsutkrävande och ökad respekt för mänskliga rättigheter

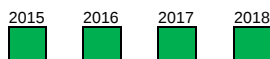
Strategimål

Under strategiperioden har civila samhället verkat i en alltmer ogynnsam rättslig miljö⁶⁶ som minskat dess möjligheter till påverkansarbete och policydialog. Det försvårade läget beror på den politiska och ekonomiska situationen i landet. Problemet är större i provinser som påverkas av konflikten mellan regering och opposition. Det rättsliga ramverket för föreningsfrihet är förlegat; och regeringens förslag till lagändring som presenterades 2018 riskerar att ytterligare begränsa civilsamhällets möjligheter att verka. Samtidigt rapporteras att nuvarande regering visat större öppenhet gentemot civilsamhället än den tidigare inom vissa institutioner och sektorer, men den senaste tidens (januari 2019) polisagerande mot CIP i samband med en kampanj mot de ”hemliga lånen” reser frågor kring hur öppet debattklimatet egentligen är. Situationen kan förvärras ytterligare inför de valet 2019. Civilsamhällets kapacitet och finansiella bärkraftighet är fortsatt svag och har gått i negativ riktning.⁶⁷

Sida bedömer att utvecklingen mot strategimålet går bakåt då man under senaste året sett en tillbakagång inom de flesta områden som anses utgöra grunden för en gynnsam miljö för det civila samhället.

Portfölj

Under 2018 levererade 5 insatser mot detta strategimål med totalt 68 MSEK i utbetalningar. De fyra insatserna i AGIR-programmet utgör kärnan av de insatser som levererar mot mål 2.4, och dessa beviljades nytt stöd under 2017. Sida har sedan operationaliseringsplanen togs fram, och i syfte att synliggöra synergier valt att rapportera civila samhällets verksamhet och tematiska resultat under flera olika strategimål (resultat finns således också rapporterade under tex strategimål 2.1, 2.3 och 2.5).

AGIR-partners starka engagemang i offentlig diskussion kring ansvarsutkrävande, tillgång till information och mänskliga rättigheter visar att stödet till AGIR är relevant och viktigt mot bakgrund av utvecklingen i landet. AGIR:s granskning av hur statens resurser allokeras och planer verkställs är ofta kopplat till grundläggande ekonomiska och sociala rättigheter inte minst rätten till utbildning, hälsa och vatten/sanitet.⁶⁸ Det kärnstöd som AGIR använder sig av har under strategiperioden bidragit till ökad kapacitet i det civila samhället, vilket har lett till fler och bättre strategiska planer, en ökning av antal

⁶⁶ Civic Space Monitor klassar fortfarande landets utrymme för deltagande som ”Obstructed” (2015/2016/2017). CSO Sustainability Index har försämrats från 4.6 (2014/2015) till 4.7 (2016) och det rättsliga utrymmet har minskat från 4.8 (2015) till 5.0 (2016).

⁶⁷ 2016 CSO Sustainability Index for Sub-Saharan Africa, s.149-150.

⁶⁸ AGIR Overarching Report 2015-2017, s.45.

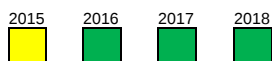
antikorrupsionsplaner och ökad användning av sociala medier för påverkansarbete.⁶⁹ AGIR når i ökad utsträckning ut till fler provinsiella organisationer och/eller kontor.⁷⁰

AGIR rapporterar dock om en försvårad finansiell situation pga. att fler givare väljer kortsiktigt öronmärkt projektstöd. Förändringar märks också i givarbilden inom AGIR där Danmark lämnade programmet 2016 och under 2018 beslutade också Nederländerna att lämna på grund av ändrade prioriteringar. Det svenska stödet till EISA och även till vissa AGIR-partners, såsom Centro de Aprendizagem e Capacitação da Sociedade Civil (CESC), Solidaridade Mocambique (SoldMoz), Joint och Foro de Radios Comunitarias (FORCOM), har bidragit till ett ökat engagemang från det civila samhället under kommunvalet oktober 2018. Vidare har stödet till Foundation for Community Development (FDC) som arbetar för kvinnors deltagande i freds- och utvecklingsprocesser bidragit till att skapa en nationell kvinnorörelse för fred.⁷¹ 2018 togs en deklaration och agenda för fred och försoning fram som överlämnades till presidenten.

Sida bedömer att portföljen är relevant. Portföljen är väl sammansatt och genomförs enligt plan.

3.2.5 Mål 2.5 Förbättrade möjligheter för flickor och unga kvinnor att fatta självständiga beslut om sin sexualitet och reproduktion

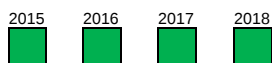
Strategimål

Moçambiques regering framhåller att SRHR är en prioritet och frågan inkluderades 2016 i landets handlingsplan för uppföljning av UPR-rekommendationerna.⁷² Genomförandet av den nationella strategin mot barnäktenskap från 2016 koordineras av ministeriet som ansvarar för jämställdhetsfrågor. Civilsamhället har varit fortsatt engagerat, inte minst i relation till lagändringen som krävs för att förbjuda äktenskap för 16-åringar med föräldrars medgivande. Samhällsdebatten kring våld inom äktenskapet har ökat inte minst pga. ett par fall där kända kvinnor skadats eller mördats. Regelverk för tillhandahållande av säker abort antogs under 2017 och hälsoministeriet har inlett arbetet för att genomföra dessa (tillsammans med bl.a. AGIR, UNFPA och den globala civilsamhällesorganisationen IPAS⁷³). Samtidigt beslutade USA under 2017 att återinföra och utöka Mexico City Policy (MCP) där finansiering till organisationer dras in om man engagerar sig i aktiviteter som underlättar säker abort. MCP har skapat turbulens inom hälsosektorn men hittills har ännu ingen större negativ effekt observerats.

Sida bedömer att utvecklingen mot strategimålet gått framåt.

Portfölj

Under 2018 levererade 4 insatser mot detta strategimål med totalt 69 MSEK i utbetalningar. Under perioden kompletterades portföljen för strategimålet upp med två insatser, Rapariga Biz (genom UNFPA) inom SRHR och IPAS inom säkra aborter. I december 2018 återkallades dekret 39 (som begränsar gravida flickors möjligheter att stanna i skolan) vilket är ett resultat av civilsamhällets, inklusive AGIR-partners, intensiva påverkansarbete. Sedan starten 2017 har programmet Rapariga Biz genomförts i Nampula och Zambezia. Man har bl.a. utbildat 2300 mentorer och nått ut till mer än 98 000 flickor och unga kvinnor genom mentorskap där flickor inkluderas i s.k. "safe spaces", som skapar rum för samtal i mindre grupper kring SRHR. Detta har bl.a. lett till en ökning av besök på ungdomsanpassade hälsokliniker.⁷⁴ För att öka kvaliteten på och tillgängligheten till SRHR-service på

⁶⁹ AGIR Overarching Report 2016, s.45, 47, 51; 2016 CSO Sustainability Index for Sub-Saharan Africa, s.153.

⁷⁰ MTR Evaluation Report to Civil Society support through the AGIR II Programme in Mozambique 2014-2020, draft report, s.8.

⁷¹ Totalt samlades 230 kvinnor från 53 distrikt och dessa representerade sammanlagt 125 000 kvinnor.

⁷² Universal Periodic Review, uppföljning av mänskliga rättigheter i FN:s medlemsländer.

⁷³ Organization for Health Access and Rights, amerikansk civilsamhällesorganisation.

⁷⁴ Insats 51140032, Rapariga Biz, Preliminary data for 2017 report (yet to be received) sent by email on March 15, 2018.

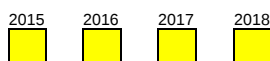
nationell nivå, har antalet hälsokliniker ökat från 128 2015 till 146 2017, varav 88 gjorts SRHR-anpassade. Av dessa har 22 blivit utvalda av hälsoministeriet att särskilt bistå HBTQI-personer. Detta är ett resultat av många möten och kampanjer mellan staten och några AGIR-partners (Lambda, N’weti, Foro Mulher and WLSA).⁷⁵

Sida bedömer att portföljen är relevant. Portföljen är väl sammansatt och genomförs enligt plan.

3.3 Stödområde 3: Förbättrade möjligheter och verktyg för fattiga människor att kunna förbättra sina levnadsvillkor

3.3.1 Mål 3.1 Ökade möjligheter för framför allt kvinnor och ungdomar till anständig och produktiv sysselsättning och entreprenörskap

Strategimål

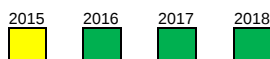

Utveckling inom sysselsättning och entreprenörskap är nära sammankopplad med siffror kring inkomstrelaterad/monetär fattigdom (se kapitel 2) som därför utgör en proxyindikator för utvecklingen inom detta strategimål. Nästan all sysselsättning skapas av jordbrukssektorn och av mikro-, små och medelstora företag (MSMEs) som därför fortsatt spelar en central roll för att minska fattigdom. Den trippla krisen under 2015–17 (se kapitel 2) slog hårt mot jordbruket och MSMEs. De ogynnsamma väderförhållandena hämmade försörjningsmöjligheterna i stora delar av landet, hög inflation, höga räntor och minskad efterfrågan för varor/tjänster ledde till negativ tillväxt av små- och medelstora företag (första gången sedan 1994), och detta hade direkt negativ påverkan på sysselsättning och därmed inkomstrelaterad fattigdom.⁷⁶

Under 2018 stabiliserades landets ekonomiska läge.⁷⁷ För det småskaliga lantbruket, som sysselsätter en majoritet av befolkningen, är gynnsamma väderförhållanden den absolut viktigaste förutsättningen för goda försörjningsmöjligheter. Landets första sysselsättningspolicy antogs av regeringen 2016 (utarbetad med stöd av ILO), vilket förväntas kunna bli den primära plattformen för koordinering och finansiering av sysselsättningsinsatser framöver. Det finns potential att förbättra affärsklimatet avsevärt (se 3.3.2).

Sida bedömer att utvecklingen mot strategimålet gått delvis framåt.

Portfölj

Under 2018 levererade 6 insatser mot detta strategimål med totalt 28 MSEK i utbetalningar. Insatsportföljen har utvecklats i enlighet med operationaliseringsplanen och alla pågående insatser levererar resultat i linje med uppsatta förväntningar. För närvarande planeras inga nya insatser för strategimålet. MozTrabalha insatsen som genomförs av ILO – i nära samarbete med arbetsmarknadsministeriet – är ”ankaret” i detta stödområde som flera av de andra insatserna länkar upp till. Flera av insatserna i insatsportföljen bidrar till genom att förbättra småskaliga lantbrukares möjlighet till ökad inkomstgenerering med fokus på utvecklingen av ett antal värdekedjor. Samarbetet med lokala myndigheter, vilket är avgörande för att kunna verka effektivt på landsbygden, har fungerat relativt väl och myndigheterna har även visat en ökad förståelse för den privata sektorns roll.

Sidas bedömning är att portföljen är relevant. Portföljen är väl sammansatt och genomförs enligt plan.

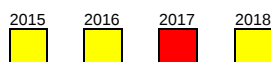
⁷⁵ AGIR Multi-annual report 2015-2017, sid.40

⁷⁶ Mozambique Economic Update – World Bank Dec 2017.

⁷⁷ Inflationen minskade från cirka 15 % 2017 till 6 % 2018 och landets växelkurs var stabil mot USD.

3.3.2 Mål 3.2 Ökad tillgång till tjänster och stöd, i synnerhet för kvinnor och ungdomar på landsbygden, som förbättrar deras förutsättningar att starta och driva kommersiella verksamheter

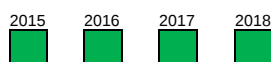
Strategimål

MSME:s och småskaliga lantbrukare i Moçambique står inför en rad olika utmaningar i form av bl.a. ett svagt affärsklimat⁷⁸, begränsad tillgång till finansiella och andra stödtjänster, korruption och avsaknad av pålitlig elektricitet för ett produktivt användande. Utöver detta så försämrades förutsättningarna ytterligare av den svåra ekonomiska situationen under 2015–2017, som stabiliserades något under 2018. Affärsklimatet har också förbättrats något under 2018, bl.a. gällande något underlättad gränshandel, förenklad skatteinbetalning och kortare ledtid för att få tillgång till elektricitet.⁷⁹

Sidas bedömning är att utvecklingen mot strategimålet gått delvis framåt.

Portfölj

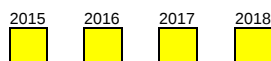
Under 2018 levererade 7 insatser mot detta strategimål med totalt 46 MSEK i utbetalningar. I enlighet med operationaliseringen av strategin har portföljen kompletterades med några insatser under strategiperioden, och under 2018 beslutades om en ny insats avseende förbättrat affärsklimat med IFC som avtalspartner. Portföljens övergripande inriktning är ett förbättrat affärsklimat, med fokus på tillgång till finansiella tjänster. En insats bereddes under 2018 (beslut i januari 2019) med inriktning på kvinnors ekonomiska egenmakt, och en specifik komponent kommer att vara yrkesutbildning. I likhet med flera insatser inom stödområdet är den baserad på ett marknadsutvecklings perspektiv. Insatsen FSDMoc som arbetar med tillgång till finansiella tjänster, bidrog till att 892 979 människor fick tillgång till finansiella tjänster under 2014–2018, varav 307 438 var kvinnor.⁸⁰

Portföljen för detta strategimål innehåller även ett antal insatser som huvudsakligen levererar mot strategimål 3.1 (produktiv sysselsättning) och delvis strategimål 1.4 (ökad tillgång till energi). Inga ytterligare insatser planeras att beslutas under strategiperioden.

Sida bedömer att portföljen är relevant. Portföljen är väl sammansatt och genomförs enligt plan.

3.3.3 Mål 3.3 Stärkta förutsättningar hos aktörer, såsom arbetsmarknadens parter och andra, att verka för rättigheter på arbetsmarknaden

Strategimål

Landets första nationella sysselsättningspolicy⁸¹ beslutades under 2016 och utgör en viktig förutsättning för att på sikt förändra och förbättra sysselsättningssituationen vilket är ett mål i landets femårsplan.⁸² Genomförandet av policyn involverar samtliga arbetsmarknadsparter med kopplingar till social dialog. Moçambique har visat intresse för Global Deal, vilket skulle kunna stärka arbetet med social dialog. Givet en stor informell sektor på arbetsmarknaden kvarstår utmaningen kring hur arbetet med social dialog kan förbättra situationen även för det stora flertalet bortom den mindre formella sektorn.

Sida bedömer att utvecklingen mot strategimålet gått delvis framåt.

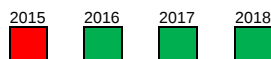
⁷⁸ Under 2015–2018 har Moçambique fallit till 138:e från 127:e plats på rankingen. WB Doing Business Reports 2015/2016/2017/2018.

⁷⁹ Doing Business 2019, October 2018

⁸⁰ FSDMoc, monitoring framework October 2018.

⁸¹ Política de Emprego, september 2016.

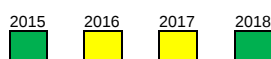
⁸² Programa Quinquenal do Governo 2015-2019.

Portfölj

Under 2018 levererade en insats mot detta strategimål med totalt 5 MSEK i utbetalningar. MozTrabalha⁸³ är nära kopplat till genomförandet, koordineringen och uppföljningen av sysselsättningspolicyn, vilket inkluderar att stärka kapaciteten hos arbetsmarknadens parter och förbättra förutsättningarna för den sociala dialogen. Pågående insatser och deras förväntade resultat svarar väl upp mot inriktningen i operationaliseringsplanen och ingen ytterligare insats planeras.

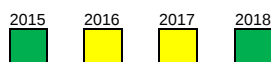
Sida bedömning är att portföljen är relevant. Portföljen genomförs enligt plan.

3.3.4 Mål 3.4 Förbättrad tillgång till social trygghet för fattiga hushåll

Strategimål

Efter en minskning av statsbudgeten till sociala trygghetssystem – regelbundna kontantstöd till de allra fattigaste familjerna - noteras under 2018 en ökning. Programmen når cirka 560 000 hushåll, dvs motsvarande mellan 2 och 2,5 miljoner människor, och finansieras till ca 80% av staten, vilket är en hög siffra jämfört med andra länder i regionen.⁸⁴ Antalet bidragsmottagare kunde under 2018 bibehållas men inte utökas och når i nuläget cirka 20% av de behövande. Ett något utökat generellt bidrag samt lanserandet av en pilot i ett antal distrikt för ett barnbidrag anses stärka programmets fattigdomsfokus ytterligare. Risker kvarstår vad gäller uppfyllande av flera förväntade resultat i relation till social trygghet; administrationen behöver stärka sin bemanning såväl på central som lokal nivå; och finansieringen av den planerade ökningen av antal förmånstagare måste säkras för framtiden. Den regionala obalansen i medelstilleddelning mellan provinser och distrikt måste utjämnas för att programmet ska bli nationellt heltäckande och minska risken att spå på sociala spänningar.

Sida bedömer att utvecklingen mot strategimålet gått framåt.

Portfölj

Under 2015–2018 levererade 2 insatser mot detta strategimål med totalt 18 MSEK i utbetalningar. Det svenska engagemanget inom sektorn anses ha bidragit till bidragsbeloppens höjning och till lanseringen av barnbidraget. Det svenska stödet till FN-programmet för social trygghet som löper 2017–2020 har bidragit till finansieringen av uppstarten av barnbidraget – en central del i uppfyllanden för mål 3.4⁸⁵. Under 2018 påbörjades beredning av ytterligare stöd till landets sociala trygghetssystem på ca 60 MSEK via en givargemensam fond i Världsbanken regi. Detta stöd förutses bidra till att fler fattiga flickor, pojkar, kvinnor och män får del av det statliga trygghetssystemet – och kommer därmed bidra till en minskning av de idag stora ekonomiska och sociala klyftorna.

Sida bedömer att portföljen är relevant. Portföljen genomförs enligt plan med en mindre försening i beredningen till Världsbankens fond.

⁸³ Insats: 51140108 MozTrabalha 2016–2021.

⁸⁴ Budget Brief Social Action, ILO 2019.

⁸⁵ Insats: 51140093 UN Joint Programme on Social Protection (2017-2020).

4 Implikationer och rekommendationer

Slutsatser från den multidimensionella fattigdomsanalysen (MDPA). Samhällsutvecklingen präglas av den politiska elitens maktfullkomlighet vilket skapat en djup misstro mellan regeringspartiet Frelimo och det största oppositionspartiet Renamo. Misstron är utbredd även utanför den politiska sfären, vilket visar på omfattande tillitsproblem i samhället. Den långa konflikten mellan Frelimo och Renamo har medfört negativa konsekvenser för utvecklingen i landet och försvårar fattigdomsminskning. Fredsprocessen och viljan till överenskommelser sedan 2016, mellan regeringen och Renamo är ett viktigt steg för Moçambique. Risken är stor att dess fokus på demobilisering inte leder till att återintegrering och försoning får tillräckligt utrymme för att landet ska ta steg mot en hållbar fred. Fredsprocessen måste inkludera kvinnor, samt öppnas för politiska partier och för civila samhället.

Extrem fattigdom, inkomstfattigdom och multidimensionell fattigdom har minskat i Moçambique under de senaste 15 åren. Trots detta är Moçambique ett av världens tio fattigaste länder, och tillhör de mest ojämlika i södra Afrika. Befolkningsökningen gör att fler är fattiga idag jämfört med 2003. Befolkningen beräknas öka från dagens 29 miljoner till 53 miljoner år 2040. En halv miljon unga moçambikier beräknas årligen inträda på arbetsmarknaden år 2025, jämfört med 300 000 idag. En fortsatt social, ekonomisk och politisk exkludering av unga kan öka risker för konflikt och instabilitet och i förlängningen förhindra utveckling och fattigdomsminskning.

Ojämlikheten är stor och ökar, såväl som mellan rurala och urbana områden som mellan rika och fattiga. Jämställdheten mellan kvinnor och män ökar något, men i mycket långsam takt. Fattigdomen är större i de centrala och norra delarna av landet där merparten av befolkningen lever, vilket bland annat hör samman med låg tillgång till grundläggande samhällstjänster såsom utbildning, hälsa, sociala skyddsnät och el. Utbildningsnivån tillhör de lägsta i världen, och analfabetismen är fortsatt hög - över 50% bland kvinnor. 79% av fattiga människor lever i rurala områden. Områden där befolkningen är benägna att sympatisera med oppositionen har visats vara förfördelade vad gäller tilldelning av offentliga resurser.

Merparten av befolkningen har sin utkomst från lågproduktivt jordbruk i områden där torka och översvämningar är återkommande, vilket bidrar till osäker livsmedelsförsörjning. 43% av barnen under 5 år kroniskt undernärda, en av de högsta siffrorna i världen. Miljö- och klimatutmaningarna är omfattande där kvinnor och marginaliserade grupper är mest utsatta. På lokalnivå är osäker livsmedelsförsörjning, könsrelaterat våld och markfrågor de huvudsakliga orsakerna till konflikt och motsättningar.

Utvecklingen avseende rättsstatens principer, ansvarsutkrävande, transparens, yttrandefrihet och mänskliga rättigheter är negativ. De statliga hemliga lånen och den utbredda korruptionen undergräver medborgarnas tillit till samhälleliga institutioner och försvårar utveckling och fattigdomsbekämpning. Hot och våld mot personer som kritiserar makthavare leder till försiktighet och minskat utrymme för civilsamhället och media. Straffrihet är legio. Kapaciteten och resurserna för demokratisk samhällsstyrning är svaga på lägre administrativa nivåer. Omfattande framtida gasintäkter påverkar statsbudgeten positivt, men medför inte ekonomisk diversifiering och skapar få jobb. Den ohållbara statsskulden begränsar utrymmet för prioriterade utgiftsområden för fattigdomsminskning. Viktiga hinder för företagande är ineffektiv byråkrati, korruption och tillgång till finansiella tjänster. Den politiska och socio-ekonomiska situationen befäster fattigdom och exkludering, ojämlikhet och ojämställdhet, och hindrar den demokratiska utvecklingen i Moçambique. Fattigdomen kommer inte att utrotas oavsett samhällsutveckling fram till 2030, men om den socioekonomiska utvecklingen blir mer inkluderande så kan fattigdomen minska i snabbare takt.

4.1 Implikationer

Inrikespolitiska överväganden har hittills styrt regeringens undfallenhet att bidra till klarhet kring de hemliga lånen. Ansvarsutkrävandet har hittills drivits externt, vilket sätter press på Riksåklagaren att agera. Under inledningen av 2019 arresterades flera personer utanför Moçambique, men ännu har inga

åtal väckts. Ekonomin försämrades 2015–2017, vilket drabbade små och medelstora företag och sysselsättningsmöjligheter. Den socio-ekonomiska situationen befäster fattigdom och exkludering av stora delar av befolkningen, inte minst kvinnor och flickor. I oktober hålls allmänna val, vilket förväntas prägla händelseutvecklingen och därmed förutsättningarna för genomförandet av strategin. Konsekvenserna av cyklonen Idai i landets centrala delar, liksom torkan som drabbat landets södra delar, medför viss omställning av insatsportföljen.

Fredsprocessen och viljan till överenskommelser är ett viktigt steg för Moçambique. Generellt noteras en negativ trend för den demokratiska utvecklingen, särskilt vad gäller transparens och yttrandefrihet. Gapet mellan landets åtagande avseende mänskliga rättigheter och utvecklingen på området i Moçambique är betydande och växande. I *Economist Intelligence Unit's Democracy Index* för 2018 faller Moçambique till den sämsta kategorin av styrelseskick och klassificeras nu som auktoritärt styre.

Utifrån bedömningarna av färgsättningen i trafikljusen ovan, kan några övergripande iakttagelser göras. Därvidlag framgår att år 2015 gick utvecklingen i kontexten i förhållande till strategimålen, ”bakåt” för 8 procent av strategimålen. Motsvarande siffra för 2018 är 31 %. Försämringen gäller stödområde 2 (demo/MR/jämställdhet), där fyra av fem strategimål går ”bakåt” år 2018. För insatsportföljens relevans och genomförande enligt plan, var siffran 77% för år 2015 respektive 2018. Slutsatser i den multidimensionella fattigdomsanalysen bekräftar att insatsportföljen bidrar till utvecklingsutmaningarna i Moçambique. Utifrån förändringar i strategisammanhanget (se kapitel 2) samt strategigenomförandet under 2015–2018 (se kapitel 3) föreslås följande för strategigenomförandet 2019–2020:

- 1) Insatsportföljen konsolideras. Anpassning och omläggning av verksamheten under 2016–2018, efter avslutat budgetstöd, innebär upparbetning av en portfölj med fler insatser. Avsikten är att begränsa antalet beredningar under återstoden av strategiperioden för att på så vis skapa utrymme för uppföljning av portföljen.
- 2) Ambassaden ser över möjligheter att omprogrammera insatser och styra om inom ramen för avtalad verksamhet med inriktning på återhämtning och återuppbyggnad. En satsning på återhämtning och återuppbyggnad därutöver kräver tilldelning av ytterligare medel.
- 3) Stöd genom statliga kanaler har minskat volymmässigt under perioden 2016–2018. Den hittills gjorda anpassningen av insatsportföljen med mer stöd genom multilaterala organisationer liksom det civila samhället, är riktningen som bedöms fortsätta.
- 4) Överväganden om bilateralt direktstöd till statliga institutioner eller via givargemensamma fonder fortsätter att göras från fall till fall.
- 5) Möjligheterna undersöks för ett svenskt engagemang som bidrar till hållbar fred, med fokus på resolution 1325, och kvinnor, fred och säkerhet.
- 6) En konfliktkänslighetsanalys av insatsportföljen genomförs under 2019.
- 7) Ambassadens särskilda fokus fortsätter på mänskliga rättigheter, jämställdhet, kvinnors och flickors sexuella och reproduktiva rättigheter.
- 8) Utifrån ambassadens mångåriga erfarenhet av stöd till civilsamhället påbörjas en analys som lägger grunden för överväganden om stöd till civilsamhället framöver. Förändringar förutses framför allt från 2021 och framåt.
- 9) Med utgångspunkt i utvecklingssamarbetet fortsätter ambassaden att stärka sin aktörsroll för att på så vis öka genomslaget av svenska prioriteringar.
- 10) I innevarande strategi ingår uppdraget att anlägga ett perspektiv bortom biståndet. Dessutom tas en mer strukturerad ansats för bredare samverkan med syfte att uppnå synergier mellan ambassadens verksamhetsområden.

4.2 Rekommendationer inför kommande strategi

Den politiska och socio-ekonomiska situationen befäster fattigdom och exkludering, ojämlikhet och ojämställdhet, och hindrar den demokratiska utvecklingen i Moçambique. Sida rekommenderar därför fortsatt fokus på:

- de allra fattigaste i samhället och grundorsakerna till multidimensionell fattigdom
- stärkt motståndskraft mot återkommande väder-, miljö-, och klimatrelaterade kriser
- att motverka korruption och verka för transparens och ansvarsutkrävande

Vidare rekommenderas att Sida ges mandat att överväga stöd till offentlig förvaltning när så är lämpligt för att uppnå hållbara resultat.

För kommande strategiperiod föreslås att antalet strategimål begränsas.

Förslag på inriktning är två stödområden:

Demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet

Detta område kan omfatta jämställdhet och stärkande av kvinnors och flickors rättigheter, fredsbyggande och konfliktförebyggande, lokal förvaltning för ökad tillgång till grundläggande samhällstjänster, samt ett pluralistiskt civilsamhälle.

Inkluderande ekonomisk utveckling och minskad sårbarhet

Detta område kan omfatta produktiv sysselsättning, sociala trygghetssystem, hållbar energi, stärkt motståndskraft mot klimat/miljöpåverkan, samt förbättrad livsmedelsförsörjning och minskad undernäring.

Annex 1: Strategiöversikt i tabeller och diagram (BISI P6 report)

All data in report is per December 31, 2018. It is an annex to the Strategy Report submitted to the Ministry of Foreign Affairs.

Average Annual Strategy Amount 2018: 583 000 KSEK

Total Strategy Outcome 2018: 542 150 KSEK

Table 1. Financial Overview 2018 per Area of Support/Objective in Strategy

Strategi	Stödområde	Mål	Utbetalat 2018
Strategy	Areas of Support	Objective	Outcome 2018 (KSEK)
Mozambique 2015-2020	Total		542 150
	A better environment, limited climate impact and greater resilience to environmental impacts, climate change and natural disasters	Transparent and sustainable management and use of Mozambique's natural resources	44 251
		Enhanced capacity of national and local authorities to contribute to a better environment, and greater resilience to environmental impacts, climate change and natural disasters	44 496
		Sustainable food security with particular focus on resilient agriculture	21 221
		Increased access to renewable energy and reliable and sustainably produced electricity for households, businesses and public activities	76 997
		Total	186 964
	Strengthened democracy and gender equality, and greater respect for human rights	Stronger democratic institutions and increased capacity in public administration	64 281
		Mozambique's revenues to be mobilised, used and accounted for in a more transparent, sustainable and effective way that benefits the entire population	15 280
		Increased transparency, with a particular focus on citizens' access to information on political and public decisions	42 095
		Strengthened capacity in civil society to work for transparency, accountability and greater respect for human rights	67 673
		Improved opportunities for girls and young women to take independent decisions regarding their sexuality and reproduction	68 881
		Total	258 210
	Better opportunities and tools to enable poor people to improve their living conditions	Greater opportunities, particularly for women and young people, for decent work and productive employment and entrepreneurship	28 214
		Increased access to services and support, particularly for women and young people in	46 320

		rural areas, improving their opportunities to start and run commercial businesses	
		Enhanced opportunities for actors, such as social partners and others, to work for rights in the labour market	4 500
		Improved access to social security for poor households	17 039
		Total	96 073
	Not allocated to area of support	Not allocated to result	1 000
		Total	1 000
	Phasing out	Phasing out	-97
		Total	-97

Table 2. Total Strategy Amount and Disbursed Amount During the Strategy Period (KSEK)

Strategy is in its 4th year with total duration of 6 years.

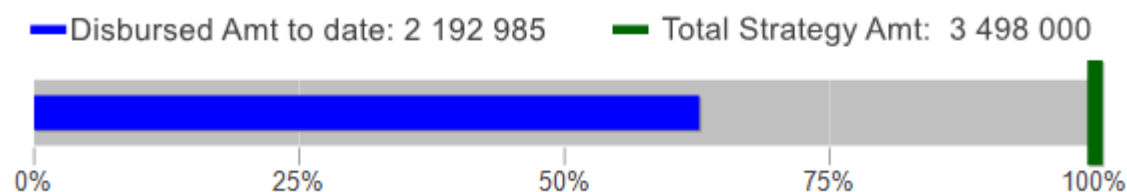
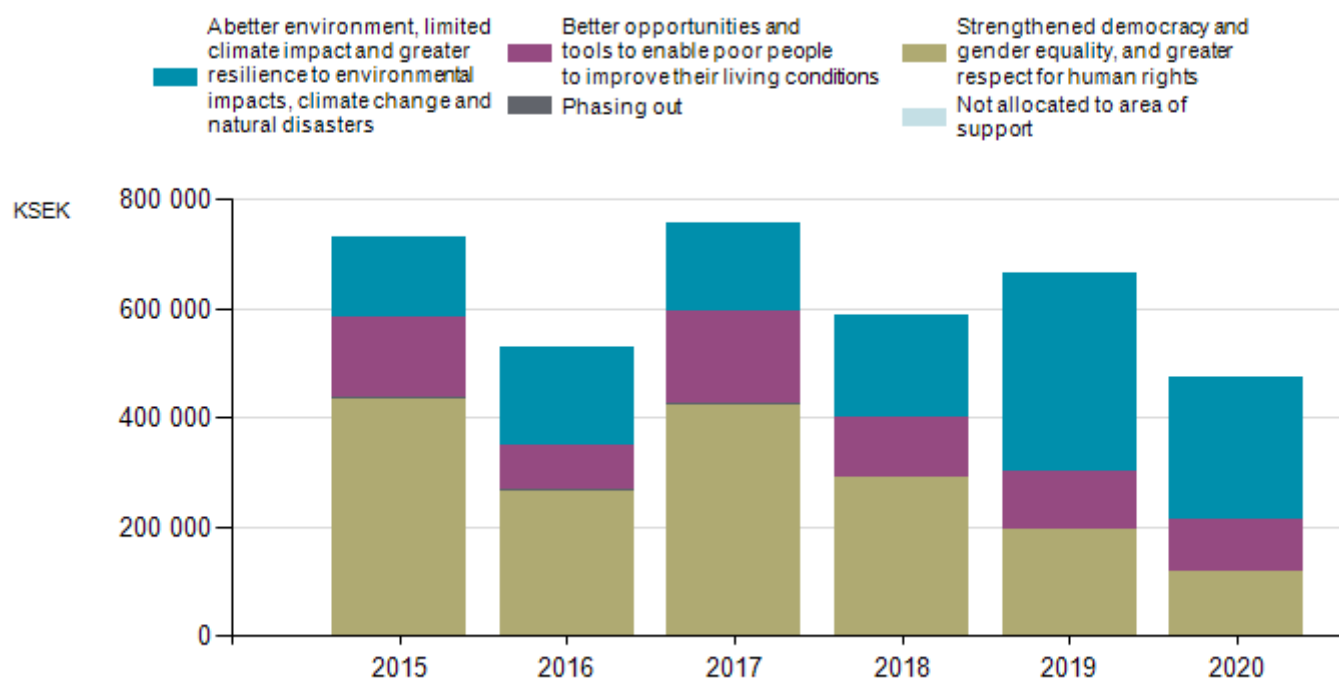

Table 3. Agreed Amounts per Area of Support for the Strategy Period

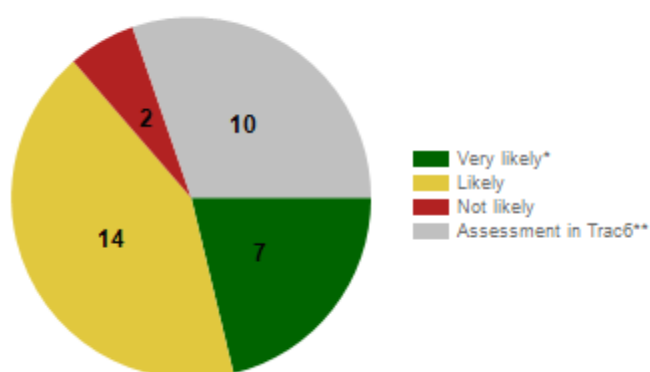
Information on area of support/objective in strategies was phased into Sida's systems starting 2012, but is incomplete up to 2015. This relates only to system generated data. Sidas contributions have always been assessed in relation to decided strategies incl. areas of support and objective (and previously areas and subareas). Correct information on division per area of support for 2015 and earlier is available in the previous strategy reports.

Table 4. Assessment of the Likelihood of Achieving the Contribution Objectives

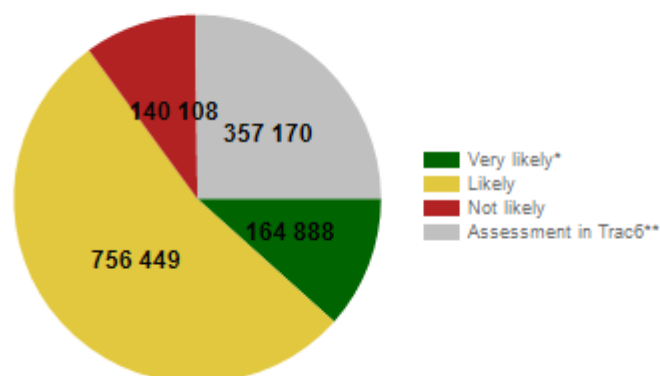
The two pie charts show the assessments of the likelihood of achieving the objectives of the contributions included in the strategy portfolio as per (4.1) contributions and (4.2) accumulated disbursed amount. The data is system-generated and aggregated based on the *Conclusion on Performance* (CoP) in Trac. In connection with the CoP, the question of the likelihood of achieving the contribution objective is answered according to a four-point scale, namely:

1. Very likely
2. Likely
3. Not likely
4. Not appraisable¹

4.1 As per Contribution

4.2 As per Accumulated Disbursed Amount (KSEK)

* Agreements newer than one year are assessed as "very likely" by default.

** Assessments made in Trac 6 have not been migrated since some questions in Trac 7.0 are new and have no equivalent in earlier versions of Trac. Therefore, the assessments made in Trac 6 are grey.

¹ Assessment "Not appraisable" is justified in cases when:

- There is not enough data to make an assessment (eg in difficult environments or late reports)
- The context of the contribution has changed significantly (eg natural disaster, coup d'état, extensive staff change of partner, corruption claim or similar.)
- The contribution itself has changed significantly (eg, the goal, scope, or timeframe of the contribution has been changed)

Table 5. Outcome on All Appropriations in the Selected Country/Region (incl. Country Allocation)

	Anslagspost	Utfall 2018 (KSEK)	Avtalad bemyndiganderam (KSEK)
ID03 Partner country ENG	Appropriation	Outcome 2018 (KSEK)	Agreed frame of Outstanding commitments (KSEK)
Mozambique	103 Stöd genom svenska organisationer i det civila samh (7 1:1.5)	17 715	0
	106 Afrika (7 1:1.9)	542 150	1 079 329
	113 Kapacitetsutveckling och Agenda 2030 (7 1:1.28)	613	880
	114 Forskningssamarbete (7 1:1.32)	84 963	304 085
	Total	645 440	1 384 294

The first three digits is a Sida-internal code. The numbers in brackets after the title is the appropriation number in the Swedish state budget, for example (7 1:1.6) is expenditure area 7, appropriation area 1:1, appropriation 6 = Asia. Appropriations 30, 31 and 33 are managed by the MFA and administered by Sida.